

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő: Kiadja:
VÉSEI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/4 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Beharangozás.

Budapest, november 30.

(S.) Van delegáció; még csak néhány héttel ezelőtt ki hitte volna, hogy lesz? Van delegáció; ki merne jótállást vállalni, hogy meglesz jövőre is? Már az igaz, hogy erősen megkorhad ez az intézmény. S amit alkotói sohasé képzelték volna: nem itt Magyarországon korhadt meg, hanem odaát Ausztriában. Osztrák intézménynek csufolta minálunk harminc esztendőn át a közjogi ellenzék. S most kiderül, hogy mi tartjuk benne a lelket. Ausztria pedig bármely percben kész tőle elszakadni. Tőle és az egész dualizmustól, sőt magától attól a teljes és valódi alkotmányosságtól is, amelyet a hatvanhetedik kötés biztosítani kívánt számára. Köszöntvén a ma összeülő delegációt, ki tudja, nem veszünk-e egyszersmind örökre bucsut tőle? Ki tudja, hová fejlődik Ausztriában a bomlás processzusa, amelynek az idén még volt egy nyugvópontja, akkora, hogy a parlament megválaszthatta a delegációt? Jövőre ilyenkor lesz-e parlament, amely választhat? Lesz-e egyáltalán alkotmányos lehetősége annak, hogy a közösgyek az eddigi módon intéződjenek?

Ez a mostani delegációnális ülészak különben aligha lesz viharos, noha magyar részről bevonul ezuttal a közjogi ellenzék két képviselője is. Graváminális anyag van ugyan most is, de a legnagyobb gravámen, a katonai terhek nagy emelkedése, amelytől pedig ugyancsak volt okunk félni, elmaradt. Benne volt pedig ez is a Bánffy-kabinet leltárában. Benne volt egy nagyszabású katonai reform, amely ijesztő mértékét jelentette a katonai költségek szaporodásának. És a Bánffy-rendszer posztumusz védői annak

idején élénk kárörömmel lesték, hogyan fog megbirkózni a Széll-kormány ezzel a kellemtelen hagyatékkal. És, lám, megbirkózott vele; megbirkózott bátran, erővel és sikerrel. Ezért az elismerést igazságos ember nem vonhatja meg Széll Kálmántól és kabinetjétől. A delegációt tehát a kormány energiája és hazafias lelkiismerete megszabadította legkellemtlenebb kötelességtől, attól, hogy Krieghammer urnak újabb, szertelen követelésével szembeszálljon. Ami fennmaradt egyéb tennivalóját illeti, ezek közt a legelső az lesz, hogy bírálatot mondjon a *külgügyi politikáról*, amelyet gróf Goluchowski nyilván már holnapután fel fog tární szokásos expozéjában. Gróf Goluchowskival szemben nem lesz nehéz dolguk a mi delegátusainknak. Az ő korrekt, ügyes és határozottan magyarbarát politikája több elismerésre, mint gáncsra fog alkalmat adni. Mióta ő áll a monárkia külügyeinél az élén, azóta új szellem költözött be a ballplatzi régi házába. Goluchowski szakított a régi tunya, álmos, kullogó rendszerrel és energiát, öntudatot s lendületet vitt bele nemzetközi politikánkba. Az osztrák-magyar diplomácia megszűnt azóta a nemzetközi színjáték dummer Augusztja lenni, hanem mint komoly tényező jelentkezik mindenütt a maga helyén. Nem okvetetlenkedik fölösleges módon, tapintatos és óvatos, de ahol a monárkia érdekei megkövetelik, ott gyorsan, kellő időben és kellő súlyjal közbelép; nem irtózik az iniciatívától sem, ha szükség van rá; tud és mer cselekedni. Ezért áll fenn zavartalanul a legszivesebb viszonyosságunkkal s vagyunk a lehető legjobb viszonyban az összes hatalmakkal, beleértve Oroszországot is; így szereztük vissza veszendőbe indult pozíciónkat a Balkánfélszigeten. Monarkiánknak nincsenek ellenségei

és nincsenek szánakozó barátai; nem gyűlölnék bennünket sehol és nem is mosolyognak rajtunk, mint a hogy gyűlöltek és mosolyogtak annakelőtte a Kálnoky idején, másfél évtizeden keresztül.

Gróf Goluchowski és a magyar delegáció tehát nyilván meg lesznek egymással elégedve. Ellenben aligha lesz ilyen jó dolga Krieghammer urnak. A hadügyminiszternek van a rovásán minálunk egy és más. Alkalmasint lesz egy-két meleg napja, ha majd számon kéri tőle azt, amit ellenünk vétett és mulasztott. Még a Bánffy-kormány idejéből való az egyik büne: az a rendelet, amelylyel megkommentálta a királynak a *Hentzi-szoborról* szóló parancsát. Az a rendelet kemény megrovásban részesült a magyar kormány padjairól is és ez a megrovás nyilván nem fog elmaradni most, mikor a hadügyminiszter szemtől szembe fog állni a magyar törvényhozás expozitívájával. És remélhetőleg számon kéri majd Krieghammer urtól azt a szerencsétlen rendeletét is, amelylyel a tartalékos katonák jelentkezéséből csinált nemzeti sérelmet nálunk, az egész monárkiában pedig végzetes galibát, fölösleges módon, tapintatlanul, ügyellenül. Erről a ballépésről elmondtuk a véleményünket annak idején, s ezt a véleményünket fenntartjuk most is. A magyar delegáció is nyilván figyelmeztetni fogja Krieghammer urat valamire, amiről minduntalan megfelelkezik. Arra, hogy a közös hadügyminiszter magyar miniszter is, nemcsak osztrák. Nyilván megértetik majd a hadügyminiszter ural, hogy a rosszhiszemű *zde* miatt nem lett volna szabad, büntetnie a jóhiszemű *jelent*. A jogi szempont — igaz — neki kedvez. A törvény szerint a közös hadsereg szolgálati nyelve a német; s a törvény szerint az ellenőrzési szemléken a tartalékosok ka-

TÁRCA.

A Bükkös István földje.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Nőgrádi László.

— Felfordult a világ, mondja Bükkös István uram s bizony én is azt mondom. Más sora van most az embernek, mint hajdanta. Érzik ezt Pálócországból is. Lassan-lassan elvesz a régi és új jön nyomvást a helyébe. Az öreg Harangozó Péter beszélt, hogy volt régen, hát azután mondom, hogy nem úgy van most.

Ott van ni, a Kerekék hada is mivé lett, hova vesztett a szép nagy porta? Az egyablakos hosszú ház összerokadt s támadt helyébe három is. Két ablak van rajta, a teteje cserepes; így kívülről csak szép, hej de belülről hiányzik valami, valami, ami megvolt az összerokadtban. Nincs jólét, gazdagság, boldogság. Nem úgy van, mint azelőtt, teszem azt, mikor még egybetartott a had s miként a csirkesereg az anyja, ugy valamennyien az öreg Kerek János szárnya alatt éltek.

Estenden a harangzó után ő kelme beült az asztalozoglatba a pohármáriom alá, ez volt az ő trónusa. Beült s szótlán fenséggel hallgatta meg, mint egy valóságos király, a had munkás tagjainak jelentését. Hogy halad a munka a pásti dűlőben, szép-e a vetés, nem kell-e valahol javítani a földet, milyen a legelő; mert ő kézzel nem, csak fejvel dolgozott. A jól végzett munkát egy fejbiceontással jutalmazta, hagyta helybe, ez volt a megerősítő peccsétje, ha valami nem tetszett, egyet *csóvált* a fején s ez már baj volt.

Innen adta ki parancsait is az öreg Kerek János és bizony nem történt meg, hogy valaki ellene mondott volna, úgy volt legjobban, ahogy

ő elgondolta. Igaz is ez; ősszel, gyümölcseltakarítás idején látszott meg, hogy mit ér a Kerek János esze. Látotta a föld a termést, megtelt a hombár, nem hiába dolgoztak légyen egész esztendőben.

Akkor Kerek János kiosztotta kinek-kinek a magát szükség és érdem szerint.

— Neked, mondta, János testvér, feleséged van, gyereked is, végy neked gunyát, három részt kapsz, te Miska csak legény sorba mégy még, jól dolgoztál, kapsz új eszimat, no meg hogy meg legyen a vágyad, hát nem bánom, a szécsényi nagy vásáron ha egy harmonikát is veszel. És így osztotta ki valamennyinek, hogy mindenki meg volt elégedve. A maradék pedig a közös kasszába ment, a tulipános ládafaiba. Bizony volt ott mindig, nem kellett máshoz fordulni, ha valamire kellett.

Igy volt régen, de most, haj, most másánt van, a gazdag hadakból szegény szellérék lettek. A föld egy darabban erős volt, sok volt, most szétoztva gyenge, kevés.

Tudja, mi csinálta a fordulást, tudja!

Az öreg Gömbös Istvánné, isten nyugosztalja, mondta egyszer:

— Hej, lelkeim, még az én időmben egy szál perkál ruhába mentünk a templomba, eszimat se látott, csak a kezünk, ott hortuk lelkeim, most bezeg selyem viganó kell nem is egy, se kettő, és ő, uram bocsá, a Ferduska lányok má' cipellőt hordanak.

Ugy, ugy, nem volt elég széles az Ipoly, átusztott rajta, az urak szokása, nem voltak elég magasak a pálóc hegyek, átszállott rajtuk a világ divatmadara.

Nincs már a régiből meg, csak a rétek, az erdők virága. Azoknak még tiszta a kelyhe és haramatos és olyan a színük, illatjuk, mint régen. Bárha már itt-ott be vannak piszkolva, rájuk szállt a köszénfűst, belepte őket a korom pora. Mert ime a szűz Ipoly völgyön immár vaskutya-

gözös jár. Bele füttyög a völgyek templomi szent esőndjébe, megrettenve hallgatja dübörgését a legelő juhnyáj, — nem hallani tőle a kolomp szavát, a szellő szárnyon szálló nótákat, a bus furulya szót, elnémul a rejtekekben fészkelő gerle bugó, zokogó szava, nem szól a rigó és bizony a fülemüle is elhallgatott.

Mindennap meglep a korom egy-egy szűz tiszta virágot az Ipoly réjtjén, bizony mindennap elüz egy-egy madarat a gőzösfüttyű, kevesebb a dal, bizony leszakad egy-egy darab Pálócországból is, elnyeli a világ. Mossa, mossa Palóciát a nagy hullám, egyszerre csak elmosa, úgy mint a Bükkös István uram földjét az Ipoly, — egészen úgy! Fáj a szívem, ha erre gondolok. . . . Mert a Bükkös István uram földjét a gonoszságos Ipoly mosta el, így mondja ezt őkelme. Régi szabású ember, még a hadak korabeli. Ugy viselkedik, úgy beszél, mintha még most is ur lenne a maga portáján.

— Én, a Bükkös-had, mondja nagy kevélyen, én vagyok, a többi az nem Bükkös, az semmi, csak szeller, itt a had, ahol én vagyok.

Pedig a Bükkös-hadnak már vége, vége mint a Kerek-hadnak, a nagy, hosszú egy ablakos, szálmás ház lerokadt. Egy szoba maradt meg csak, annak a tetejét is a nagy bubos kemence tartja csak. Ebben van a tulipános láda, a kulcsát mindig magával hordja Bükkös uram. Igaz, hogy nincs benne semmi, ha csak a kapcsoló imádságos könyv nem, de hát így szokta azt régen Bükkös uram, mikor még volt mit őrizni benne.

Most azt mondják, egy kicsit megroskadt Bükkös István, mióta a felesége, meg a lánya meghalt. Megroskadt, de a had büszkeségéből nem adott fel semmit. Hogy a feleségét eltemette, még csak megmaradt a lánya. Szép, nyulánk növésű lánya volt. Olyan mint az erdei sudár fa, szép mint a lilium-szál.

— Ember számba mégy virágom, mondo-

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, november 30.

A képviselőház mai ülésének egyetlen érdekessége tulajdonképpen egy félórás — szünet volt. Erre a félóra ugyanis föl kellett az ülést függeszteni, mert a t. Ház nem volt határozatképes. Történt ez pedig azon a nevezetes ülésen, melyen a pénzügyi bizottság betejesztette jelentését a kvóta-törvényjavaslatról és így a javaslat napirendre tűzéséért iránt is határozni kellett. Komjáthy Béla és Madarász József meg is ragadták az alkalmat, hogy a javaslat tárgyalásának hétfőre való kitűzését megakadályozzák, de kísérletük szerencsére meddő volt. A határozathozattal ugyan félóra el kellett halasztani, míg a honatyáknak tetszett határozatképes számban összegyűlni, de akkor aztán mégis határozatba ment, hogy a t. Ház hétfőn megkezdje a kvóta-javaslat tárgyalását.

A mai ülésen egyébként harmadik olvasásban is elfogadták a hazai ipar állami támogatására szóló javaslatot s elintézték néhány mentelmi ügyet.

A képviselőház ülése november 30-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök megnyitja az ülést.

A jegyzőkönyvet felolvassák és hitelesítik.

(A kvóta-javaslat.)

Neményi Ambrus előadó betejesztette a pénzügyi bizottság jelentését a kvótatörvényjavaslatról.

Az elnök indítványozza, hogy a törvényjavaslatot a hétfői ülés napirendjére tűzzék.

Komjáthy Béla ellenzi a javaslatnak a hétfői ülés napirendjére való tűzését. Nem hiszi, hogy a kormány keresetül akarja erőszakolni a javaslatot. Idő sincs arra elegendő, hogy a képviselők a törvényjavaslatot és a jelentést attanulmányozhassák és ezért azt indítványozza, hogy a jövő csütörtökön tartandó ülés napirendjére tűzessék.

Madarász József támogatja Komjáthy javaslatát. Jól tudja, hogy egy idő óta az a szokás divatozik, hogy oly javaslatokat, melyeket ki sem osztottak, már tárgyalásra tűznek ki. Olyan színe van ennek, hogy nem akarnak időt adni az ellenzéknek az iratok átanulmányozására. Ha méltányosság van a tulajdonon, nem ellenzhetik azt, hogy a javaslatot ne hétfőn, hanem jövő csütörtökön tűzzék napirendre. Maga részéről tisztában van iratok nélkül is, hogy az 1887. XII. törvények a közromlottság forrása és a jelen javaslat ennek származéka. A javaslat ki nyomatása és szétosztása nélkül azonban nem lehet tárgyalni. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Az elnök: A három szakaszos törvényjavaslatot és a jelentést holnap reggelre kinyomatják s ezért hétfőn tárgyalásra lehet kitűzni. Az idő rövid, december végéig még a főtrendhízbán is le kell tárgyalni a törvényjavaslatot és éppen azért kellett hétfőre kitűzni a tárgyalást, hogy alaposan meg lehessen vitatni. Tekintettel kell lenni a delegációra is. Kéri javaslata elfogadását.

tonai fegyelem alatt állanak. Igaz tehát, hogy mihelyt kiadott a parancs, hogy az ellenőrzési szemléken a hadsereg hivatalos nyelvének kell jelentkezni, parancs-szegéssé s tehát kihágássá vált nemcsak a *szó*, hanem a *jelen* is. Am nem a *jogi* szempont a döntő itten, hanem a *politikai*. Ha Csehországban tüntető szándékkal száműzték a tartalékosok a hadsereg hivatalos nyelvének, hát szorította volna Krieghammer miniszter a maga parancsát Csehországra. De mi szüksége volt arra, hogy Magyarországra is kiterjessze azt, ahol addig a szerencsétlen parancsig soha és sehol sem történt tüntetés a hadsereg hivatalos nyelve ellen? Mi szükség volt erre a rendszabályra, mely a helyett, hogy megszüntette volna a bajt Csehországban, kis hiba, hogy minálunk még nagyobbát nem támasztott? Értse meg valahára a hadügyminiszter, hogy a közös hadseregnek nem érdeke, hogy újra, meg újra provokálják nevében a magyar nemzeti önértéket, hanem ellenkezőleg az az igazi érdeke, hogy kibékítsék, elsimítsák azokat az ellentéteket, amelyeket az elavult katonai szellem a hadsereg kárára kifejlesztett.

És reméljük, hogy a magyar delegáció reklamálni fogja ismét annak a sérelemnek az orvoslását, hogy a közös hadsereg szükségleteinek a beszerzésénél Magyarország nem részesül abban a figyelemben, amely a hadsereg fenntartásához való hozzájárulásánál fogva megilletné. A magyar adózó polgárság joggal követelheti meg, hogy súlyos áldozatainak legalább egy része megtérüljön abban a gazdasági haszonban, amelyet a katonaság számára szállított iparcikkéért kapna a mi támogatásra szoruló zsenge iparunk. Reméljük, hogy kellő nyomattal fogják ezt megértetni a hadügyminiszterrel, s szeretnők hinni, hogy végre ért is rajta Krieghammer ur. Egyebekben is hasznos munkálkodást kívánunk a mi megnyílt delegációnális ülésszakoknak. Kívánjuk, hogy delegátusaink komoly kötelesség tudással, éber lelkiismerettel végezzék nehéz és háládatlan feladatukat. Azt is szeretnők kívánni, hogy ez az ülésszak ne legyen az utolsó. Csak-hogy ennek a kívánságunknak, sajnos, nem ura sem Magyarország, sem a delegáció!

gatta Bükkös István, te magad leszel az örökösöm, mer' visszaszerzek minden talpalatnyi földet azoktól. Eny vagyok a had, megmutatom, kié minden, majd lássuk.

El-el fult az indulattól, mikor így beszélt. Az övé minden, nem azoké az osztzkodó zseléreké.

Kereste is a maga igazát. Elpanaszolta a sorát Pintér Sándor uramnak Szécsényben, aki maga is igaz palóc, ért a betűvetéshez, az is a mestersége, hogy védje az igaz ember ügyét.

Meg is biztatta Pintér Sándor uram, hogy jó lesz minden, egybe kerül a sok föld megint. — De ember nem kell, egy se kell azokból, vagy no, mondta Bükkös uram, legföljebb a Bükkös Menyhért, az leginkább huzott még a hadhoz.

— Ugy, jó van, hagyta helybe Pintér Sándor uram, csak egy kis türelem, mert időt kíván a dolog.

Igy mondta, pedig hát okos ember, hatalmas is, bizott Bükkös uram. Valahányszor Szécsényben járt, mindig büszkébb lett, mert mindig kapott egy kis vigasztalást.

— Már Gyarmaton van az ügye, jól megy minden, mondta Pintér Sándor uram. Már utban van Pest felé, csak a királyt kell megvárni, míg lejön igazat tenni, akkor kelmed is egybe ragaszt-hatja megint a Bükkös-had földjét.

De a király sehogya se akart Pestre jönni, sokáig huzdott a dolog, elmúlt az ősz is, csak nem aratot Bükkös István. Pedig már szüksége lett volna a telt hombárra.

— A lány is női, tizennyolcadikba lép, megígért neki, vót hozok tavaszra a házhoz, sürgetőzött, nagyon kellene a föld.

— Tavaszra biztosan lesz, lesz minden, akkorra itthon lesz a király, biztatta Pintér uram. Dehogya mondta volna, hogy bizony soha se ragaszt-hatja egybe Bükkös uram többé a hadat, ha egyszer széthullt. Minek mondta volna, ugy se hiszi el. Tavaszra aztán történt valami, meghalt a szép Bükkös Magda. Elhervadt, letört, mint az Ipoly-réti virág. Elföldelte Bükkös

uram az örökösét, elkívánta tőle a föld a gyenge virágát.

Azóta, hogy magára maradt Bükkös István, roskadt meg egy kicsit. Ki lesz a had, ha már a lány sincs, kié lesz a sok föld? töpreng. Lehajlott fővel jár nap-nap mellett a határ mező-ségben a képzelt birtokán. Meg-megáll egy-egy darab földnél, meglépi szélességben, hosszúságban. hogy megvan-e még, nem szántottak-e el belőle. Bizony megvan mind, hanem a nagy táblából, melyen hajdan egybefolyt a sárga hullámú buzatenger, sok apró telt. Fel van darabolva keskeny szalagokba, a hány Bükkös, annyi darabba esett a nagy föld. Némelyik csak alig egy pár lépés, csak olyan széles, hogy alig tesz ki egy-két ekenyomást.

— Milyen szép lesz ez a tábla, ha megint össze-megy egy ember alá, mondogatja Bükkös uram.

Ni, a kalászkok most is hogy össze hajolnak egy barázda szélről a másikra. Bizony ismerik egymást, bizony egybe-huznak, nem haragszanak, mint a Bükkös-had!

Egy-egy helyen mégis hiányos már a tábla, máséhoz van szántva.

— Ezt a Bükkös Menyus adta el, cifraságra kellett, mondja haragosan, két lánya van neki, majd visszaszerzem ezt is, mer' az enyém.

Egy-két tavasz elmúlt megint, a Bükkös uram ügye Gyarmatra került csakugyan, maga vitte oda.

— HATHATÓSBAB OTT A SZÓ, MONDJA BÜKKÖS ISTVÁN, hol a viceispán lakik, Pintér uram öreg már, nem bírja. Gyakorvást megy Gyarmatra a fiskáliszhoz, pénzbe kerül biz ez, drágább a pör, mint a patika, nem mindenki csinálja olyan olcsón, mint Pintér uram. Tanácskozik ezzel is, azzal is, hol biztatják, hol meg mosolyogják, de azért nem hagyja.

— Nem hagyom, mondja, ha az egész földem is utána megy, de nekem lesz igazam, mert én vagyok a had.

És a mit a palóc ember a fejébe vesz, azt nem igen lehet belőle kiverni, mert a palóc ész nem közönséges koponyában lakik.

Fogyott is a föld. hal a násti dűlőből, hol

Hentaller Lajos: A Ház nem határozatképes, nem lehet szavazni.

Az elnök elrendeli a jelenvoltak megszámlálását.

Kitűnik, hogy nincsenek jelen százan. Az elnök ennél fogva az ülést félóra felfüggeszti.

A szünet után azonban konstatálja, hogy a Ház immár határozatképes. Szavazás alá bocsátja tehát javaslatát s a többség az elfogadja. Hétfőn tehát megkezdődik a kvóta-javaslat tárgyalása s ugyancsak hétfőn forja a miniszterelnök a multkorról elmaradt interpellációs válaszokat megadni.

(Harmadik olvasás.)

A hazai ipar állami támogatásáról szóló törvényjavaslatot harmadszor való olvasásban elfogadják. Ugyancsak harmadik olvasásban elfogadják a szatmár-erdődi vicinális engedelmzéséről szóló törvényjavaslatot.

Tudomásul veszik a kereskedelmi miniszter jelentését a cinkota-kerpecsi és a zágráb-szamobori vicinális engedelmzéséről.

(Mentelmi ügyek.)

Felfüggesztették Lepsényi Miklós (rágalmazás, becsületsértés), Rohonczy Gedeon, Bónis István, gróf Károlyi Sándor, Gajári Ödön, Vészi József mentelmi jogát, az utóbbi öt képviselőt párbaj vétsége miatt. Továbbá hat esetben felfüggesztették Sima Ferenc mentelmi jogát, mely esetekben a vádak az igazítás, a szikkasztás, család, okirathamítás közt variálnak. Az ülés délben végződött.

BELFÖLD.

A miniszterelnök Bécsben. Bécsből táviratozzák: Ó felsége ma délután hosszabb külön kihallgatáson fogadta Széll Kálmán miniszterelnököt. A miniszterelnök később meglátogatta gróf Goluchowski külügyminisztert.

Uj kázus. A tavalyi delegáció 30 milliónyi rendkívüli póthitelét szavazott meg a hadügyminiszternek, amiből Magyarországra 94 millió frt esett. Erre az összegre a magyar kormány fedezetért kért egy külön törvényjavaslatban, mely kellő időben a parlament elé jutott ugyan, de a közbejött viharos események miatt nem volt eddig letárgyalható. Az *Équetárs* tegnap ezt a tényt felfedezte, s felfedezett benne egyúttal egy nagy közjogi sérelmet is. A sérelem az volt, hogy a kormány — a vád szerint — a zárószámadások keretében akarta ezt a póthitelügyet, ugy szólna suttymóban elintézni. Tisztelt lap-társunk ma még tovább megy s elmondja, hogy a zárószámadási bizottságban akadt egy bátor férfiú, — Lévy Lajos — aki szóvá tette az események által félresodort javaslatot, de Széll Kálmán a szavába vágott s ígéretet vett a bizottság tagjaitól, hogy hallgatni fognak a dolog felől, mint a sir. A történeti igazság kedvéért konstatálnunk kell két dolgot. Az egyik az, hogy

a Mogyoróskán a káposztásból, hol itt, hol ott került más kézre egy-egy darabka az osztalék földből. Utóljára nem maradt más más, csak az Ipoly szélén egy darabka rét. Kis szalag kákás, babaguzsalyas rét az Ipoly kanyarodójában.

— Még ez hátra van, ez szerzi vissza, mondogatta Bükkös uram, az egész had földét, ez. És szeretettel nézte rajta a sárga pimpó virágokat, hallgatta a suhogó kákát, sást, mely olyan panaszos hangot ad, ha végig suhint rajta a szél.

Végig mérte, számított, hogy mennyit kap majd érte. Ó, de olyan nehéz elszakadni az utolsó darab földtől.

— Mindegy, mondja Bükkös István, ha kell, legyen meg, eladom tavasszal, mikor szép fű lesz rajta, el. Mert felfordult a világ, hogy a sajátjáért is próbózkodni kell az embernek, még se kap igazat.

De nagy ellensége támadt Bükkös uramnak, maga az Ipoly. Az pedig hatalmas ellenség tavasszal. Egyszerre megárad, kidagad keskeny medréből, elborít mindent, amit hegytől hegyig talál. Ilyenkor csinál magának más medret s keresztülszabja tetszése szerint a földeket, rét-séget, nem kérdezi kié, a Bükkös uramé-e, vagy másé. Elszabta hát a Bükkös uramét is. Behordta iszáppal s fűzfabokrokat ültetett oda is, ahol azelőtt nem volt, aztán csinált magának olyan medret a rétéjén, hogy elég se volt hozzá az övé.

Mikor leapadt a víz, Bükkös István kiment, hogy grönörkődjék a tacesgó vizből előtörőkvő szép zöld selyem fűben, melynek minden szála aranyat ér, egy-egy darab földet a Bükkös hadéből. Ilyot talált, meg fűzfabokrokat csak, a többi elszabta a víz s elvitte valahová, le Gyarmat felé, ki tudja, ott tette-e le!

Most már igazán felfordult Bükkös urammal a világ, egybeszaladt a zöld rét a hegyekkel, mind egybe, nem csak a Bükkös-had földje.

— Hát már ezt is ellopták tőlem, kiáltja és nagy esetlen kezeivel megfenyegeti az eget, aztán előnti szemét a könyű és a zombékra roskad, mely meg az övé maradt a Bükkös-had földjéből.

a javaslat másoknak hamarabb jutott eszébe, mint Lévay Lajosnak, így a többek közt a bizottság vezérelőjének, Benke Gyulának is. A másik pedig az, hogy Széll Kálmán jelen sem volt azon a bizottsági ülésen s így a neki tulajdonított szerepet el sem játszhatta. A bizottsági tagok valamennyien — hiszük erősen, hogy Lévay Lajos is — úgy vélték, hogy az akkor benyújtott javaslatnak a maga idejében volt értelme, hisz akkor még félév választotta el a parlamentet a zárószámadás benyújtásának időpontjától, de fölöslegessé vált ez a javaslat a zárószámadásoknak időközben történt benyújtásával, mivel az utóbbiak a 168-ik lapon amugy is elszámolják a kérdéses összeget, mint előirányzat nélküli kiadást s így a bizottság azt hitte, — amihogy joggal hihette is — hogy a zárószámadások parlamenti tárgyalásával s tudomásul vételével kellő törvényhozási elintézését kap a fölöslegessé vált törvényjavaslatban bejelentett póthitel is. Legfeljebb az történt volna, hogy a zárószámadások elintézése után a kormány visszavonta volna az ilyen módon szuperált törvényjavaslatot. Ebből a dologból igazán nem értjük, hogyan lehet ekkora káoszt csinálni. Nem történt itt még csak hiba sem, még kevésbé esett közjogi sérelem; mindössze az esett meg, hogy a kormány hibáját kívül a zárószámadás elüttött egy törvényjavaslatot a maga létjogától. Ha az ellenzéknek megesett a szive ezen a hoppon maradt javaslaton, ez az ő dolga. De ha ebből az ötletről közjogok esonkításáról beszél az ellenzék, ez igazán sérelem, csak hogy nem a parlament budgetjogán, hanem a logika s a józólés törvényein.

A kvóta-javaslat. Neményi Ambrus, a pénzügyi bizottság előadója, a képviselőház mai ülésén beterjesztette a bizottság jelentését a kvóta-javaslatról. A jelentés elsőrangú publicisztikai munka s a legnagyobb tömörséggel s mégis a legvilágosabban számol be minden momentumról, mely a bizottságot a javaslat elfogadásakor vezérelte. Az előadó jelentéséből kiemeljük a következő passzusokat:

A kvótabizottságok megegyezését elfogadtuk felelősségünk teljes tudatában s komolyan mérlegeltük azokat a nagy szempontokat, amelyek ugy az államgazdaság, mint a nemzetgazdaság érdekében süröttek, hogy a magyar monarchia két állama között függő kérdések elintézésének és hogy parlamentáris uton intéztessek el. Kötelesség szerűen az államháztartás szempontjából is bírálat alá vittük a kvóta-ügy javaslat megoldását. A kormány szóbeli előterjesztéseiből, valamint saját számításainkból azt a megnyugvást merítettük, hogy számba véve a kiegyezésnek és a kiegyezéssel egyidejűleg rendezett egyéb ügyeknek eredményét, számba véve továbbá, hogy az általános eljárás folytán Magyarország birtokába lép azoknak az összegeknek, melyek kamatait fogyasztási adók címén megilletik és hogy a kiviteli jutalmak rendezése következtében nagyobb összegekkel nem lesz jövőre megterhelve, mint amelyek a magyar kivitelnél megfelelnek, végül pedig, hogy a kiegyezéssel egyidejűleg történt más egyezmények következtében Magyarország államkincstára az öt megillető jövedelmeket ezután teljes mértékben élvezni fogja: az államháztartási egyensúly megzavarását tartanunk nem kell. Így tehát — még a kvótát is beleértve — a kiegyezésnek teljes mérlege ránk hátránytalan nem záródik. Ha tehát a közös kiadásoknak főösszege jövőre szeretlenül nem emeltek — minek meggátlása mindig a törvényhozástól függ — bizon elvárható, hogy a javasolt megegyezés államháztartásunk mérlegét megzavarni nem fogja. Ebből merítjük azt a reményt is, hogy midőn a köztünk és Ausztria között főnforogó pénzügyi vitás kérdések közül a legutolsó parlamentáris uton rendeztetik, egyuttal hosszabb időre letűnnek azok a sürölődások és a nyomukban járó izgalmak, amelyek a két állam közgazdasági viszonyait eddig sajnos módon befolyásolták. A pénzügyi bizottság tárgyalása során az az aggodalom merült föl, mintha a törvényjavaslat utolsó szakaszában foglalt az a feltétel, hogy a jelen törvény arra az esetre lép életbe, ha a megfelelő határozatok Ausztriában is törvényerőre emelkednek, akképp is értelmezhető volna, hogy a megfelelő határozatok a birodalmi képviselőitől szóló 1867-iki törvény 14-ik szakasza alapján kibocsátandó császári rendelettel nyerhetnek Ausztriában törvényerőt. Erre nézve tudomásul vittük a kormányelnöknek azt a kijelentését, hogy a törvényjavaslat kérdéses szakaszában kifejezetten hivatkozás történik az 1867-iki évi XII. törvények 19. és 20. szakaszaira, amelyek szakaszokban foglalt határozatok az egységnek a két országgyűlés által való elfogadását előírják. Az idézett osztrák törvény 14. §-a alapján kibocsátott császári rendeletek a kvóta-egyezményre való alkalmazható voltát egyenesen kizárják.

A függetlenségi és 48-as párt Thaly Kálmán elnöke alatt ma este 6 órakor értekezletet tartott. Az értekezleten a pártnak mintegy 12 tagja volt jelen, akik között Kossuth Ferenc is ott volt, de később jött a pártkörbe. Hentaller Lajos mindjárt az értekezlet elején azt indítványozta, hogy a pénzügyi bizottságban részt vett párt tagoknak Kossuth Ferencnek, Komjáthy Bélának, Justh Gyulának és Barta Ödönnek buzgó működésükért jegyzőkönyvi köszönetet szavazzanak. A párt az indítványt egyhangúlag elfogadta. Azután tértek rá az értekezlet tulajdonképpeni tárgyára, a két ujoncjavaslat tárgyalására. Tóth János előadása után a párt elhatározta, hogy a javaslatokat nem fogadja el és a képviselőházban való felszólalásra Thaly Kálmánt kéri fel. Tóth János azután a honvédelmi miniszteri jelentéseket ismertette, amelyeket a párt tudomásul vett. Az intéző bizottság felkéri a párt tagjait, hogy a hétfői képviselőházi ülésen okvetlenül jelenjenek meg és a kvótatárgyalás alatt Budapesten tartózkodjanak.

Debrecen és a kvótaemelés. Debrecenből táviratozzák: Debrecen város mai közgyűlésén Kertész János és társai azt indítványozták, hogy a törvényhatóság a kvótaemelést ellen tiltakozzék, feliratoztintezzen a képviselőházhoz s annak támogatására sürögösen keresse meg az összes törvényhatóságokat. Több szónok tiltakozott az indítvány elfogadása ellen, és az indítványnak a napirendről való levételét javasolta. Erre 76 szavazattal 47 szavazat ellenében az indítványt levették a napirendről.

A delegációk megalakulása.

Budapest, november 30.

Sok viszontagság után ma összeültek a delegációk az 1900. évi közös költségvetés tárgyalására. A tisztikar és a bizottságok megválasztása volt a mai első ülés feladata és holnap már mindegyik delegáció a maga elnökének vezetésével járul az uralkodó elé. Ezuttal is a két elnöki megnyitó beszéd volt az alakuló ülések kiemelkedő mozzanata. A magyar delegációban gróf Szapáry Gyula elnöki beszéde lelkesen üdvözölte Széll Kálmánt, aki évtizedeken át elnöke volt az országos bizottságnak és kegyeltes szavakat szentelt a megdiszült királyné emlékének. Hangsúlyozta ami politikánk békés jellegét és a magyar nemzet áldozatkészségét, amikor a véderő fejlesztéséről van szó. De nem hiányzott beszédéből a már szokássá vált hangoztatása a pénzügyi tekinteteknek, amelyek a legjogosultabb törekvéseknek is határt szabnak.

Az osztrák delegációban már ma előrevetette árnyékát a külügyi vita. Az ifju-csehek interpelláltak a szerb elítéltek megkegyelmezése érdekében, de Goluchowski külügyminiszter azt válaszolta, hogy ez irányban semmit sem tehet, mert Szerbia belügyeibe nem tud és nem is akar beleavatkozni.

A magyar delegáció.

Bécs, november 30.

Ma délelőtt érkeztek Bécsbe a magyar delegáció tagjai Széll Kálmán miniszterelnökkel, Fejérváry és Lukács miniszterekkel együtt és már délután öt órakor megkezdődött az alakuló ülés az ő felsége személye körül minisztériumépületben. Az ülésen három közös miniszteren és a tengerészeti parancsnokon kívül résztvettek dr. Plener közös számszéki elnök és a magyar miniszterek is, azonkívül közös minisztériumok több főhivatalnokai, illetve magasrangú katonatisztek, akik a bizottságokban adják meg a szükséges felvilágosításokat, másrészt tolmácsai a magyarul nem értő Goluchowskiék és Krieghammernek.

Miután Széll Kálmán miniszterelnök felkérésére gróf Nákó Kálmán ellogallta a korelnöki székét, üdvözölte a delegáció tagjait és gróf Zichy Jánost felkérte a korjegyzió teendőik végzésére. Aztán bejelentette, hogy báró Bánffy György lemondott tagságáról és helyébe Firczak Gyula munkácsi püspök fog beülni.

Erre a delegáció megválasztotta tisztikarát. Elnök lett: gróf Szapáry Gyula, alelnök Szilágyi Dezso, jegyzők Münnich Aurél, Rudnyánszky József és gróf Teleki Sándor, hazug báró Wodianer Albert.

A korelnök köszönő szövege után gróf Szapáry Gyula ül az elnöki székbe s a következő beszédet intézi a delegátusokhoz:

Tisztelt országos bizottság! Fogadja a tisztelt országos bizottság azon bizalmát, amelyet irántam tanúsítani volt kegyes, legszívesebb köszönetem nyilvánítását és engedje meg, hogy ezen köszönetemet egyuttal elnököltársam, a jegyzői kar és a házigazya nevében is kifejezhessem. (Élénk helyeslés.) Az én feladatom teljesítését nagy mértékben megkönnyíti azon körülmény, hogy egyénileg a politikai helyzetnek és a politikai kérdéseknek megítésére nevezve az országos bizottság tagjainak nagy részével

azonos álláspontot foglalok el, a mi azonban nem fog engem megakadályozni abban, hogy elnöki kötelességemet részrehajlatlanul teljesítem. (Tetszés.) és a bizottság minden tagja iránt egyenlő előzékenységgel járjak el. (Élénk helyeslés.)

Az országos bizottság összeállításában ezen évben személyi változás is állott be, amelyről megemlékezni kívánok. Azon férfiu, ki évtizedeken át tagja és sok évben a bevett szokás szerint vagy elnöke, vagy alelnöke volt az országos bizottságnak, vagy a hadügyi albizottságnak és aki ezen állásában az országos bizottság munkájának mindig nagy részét végezte, most nem tagja az országos bizottságnak, hanem más minőségben mint a magyar kormány feje vesz részt az üléseken. Az állás tehát, amelyet köztünk elfoglalt, változott, de nem változott azon bizalom, amelyvel viseltettünk iránta és viseltetünk ma is. (Helyeslés.) Azt hiszem, hogy az országos bizottság nézetével találkozom, ha az országos bizottságnak hosszú éveken át volt elnökét Széll Kálmánt jelenlegi állásában melegen üdvözölöm. (Élénk eljenzés.)

Tisztelt országos bizottság! Dacára azon nagy összegeknek, amelyeket az európai hatalmak évenként hadügyi költségekre költenek és amelyek elől saját biztonságuk érdekében mi sem zárkoztunk el: politikánk célja csak a béke politikája lehet. (Helyeslés.) Ezen iránt következők éveken át és úgy a külügyminiszter urnak a múlt évben tett előterjesztéseit, valamint az általános külpolitikai helyzet azon föltevére jogosítanak, hogy a kormány ideai előterjesztéseiben is ezen érdekeknek megfelelő irány fog érvényesülni.

Ezen országos bizottság mindenkor a helyzet magaslatára emelkedve megszavazta azon összegeket, amelyek a haderő föntartására és fejlesztésére szükségesek, de nem hagyhatjuk figyelmen kívül az ország közgazdasági helyzetét annyival inkább, mert köztudomásu, hogy a pénzügyi tekintetek arra késztetnek, hogy belügyeink terén sok oly szükséglet kielégítését halasztzuk el, amelynek megszavazása az ország érdekében kívánatos volna. Bizonyára meg fogja könnyíteni az országos bizottság feladatát azon körülmény, hogy a közös kormány padján ismét azon férfiak látjuk, akik ezen helyzetet ismerik és figyelembe veszik és akik már több év óta töltik be ezen állásukat. Azon előzékenység és nyíltság pedig, amelyet minden kérdés tárgyalásánál tanúsítottak, azon föltevére jogosít, hogy a viszony ezen országos bizottság között és köztük ma is oly szíves lesz, mint volt eddig. (Élénk helyeslés.)

Mióta ezen országos bizottság 1898. évi május havában Budapesten működött, ő felségét és a magyar hazát nagy csapás érte Magyarország koronás királynéjának bekövetkezett halála által.

Minden magyar ember tudja, hogy a boldogult királyné mit tett nagy kitartással, hogy a 67 előtt fennállott ellentétet kiegyenlítsenek. Élénk emlékülünk van, hogy mily előszeretettel használta anyanyelvünket, valahányszor köztünk megjelent; mily érdeklődéssel és jóindulattal viseltetett a magyarok iránt. Ezekből ered: azon rajongó szeretet, amelyvel az egész nemzet iránta viseltetett. Halálának híre megdöbbenést és mély fájdalomt okozott a palotától a cunyhókir a társadalom minden rétegében. Ezen fájdalomnak méltó módon adott kifejezést az egész ország. Miután ezen csapás bekövetkezése óta holnap jelenik meg először ezen országos bizottság ő felsége előtt, felhatalmazást kérek a tisztelt országos bizottságtól arra, hogy mely fájdalomunk ezen alkalommal az országos bizottság nevében adhassak kifejezést. (Élénk helyeslés.)

Midőn ezen országos bizottság ez évi működését megkezdí, nem tehetjük ezt méltóbban, mintha megemlékeznénk arról, aki ezen országos bizottságot a mai napra összehívta. (Élénk és a jelenlévők felállnak.) A monarchia dualisztikus szervezete folytán ő felsége uralkodási gondjai sokkal nagyobbak, mint bármely fejedelmé, de minel nagyobbak az előforduló nehézségek, annál nagyobb kitartással és odaadással teljesíti uralkodói kötelességét. (Élénk tetszés.) Mi, ezen országos bizottság régi tagjai, tudjuk, hogy milyen, emberi erőt csaknem meghaladó munkát végzett ő felsége 32 éven át gyakran nehéz viszonyok között, de tudják velünk régiakkal együtt az országos bizottság összes tagjai azt, hogy mennyit köszönhet Magyarországnak ő felsége uralkodói bölcsességének, igazságszeretetének és Magyarország iránt tapált jóindulatának. (Élénk eljenzés.) Ő felsége ezen atyai gondoskodásának következménye azon lelkesedés, amelyet Magyarországon ő felsége iránt mindenki érez. Ezen, hazánkban általános érzelmek kívánok kifejezést adni, midőn azon legforróbb óhajunkat nyilvánítom, hogy az egek uralja ő felségét, a magyar királyt, a hozzá híven ragaszkodó népek javára sokáig éltesse. (Szünni nem akaró lelkes eljenzés.)

Báró Rudnyánszky József jegyző olvassa a külügyminiszter átiratát, amely szerint ő felsége a delegáció tagjait holnap déli 12 órakor a Burg márványtermében fogadja; olvassa a közös miniszterek és a közös számszék elnökének átiratát, amelyekben bejelentik, hogy nevében kik adják meg a delegáció ülésein a kért felvilágosításokat.

Ezután Kállay Béni közös pénzügyminiszter a közös kormány nevében beterjeszti a közös költségvetést és zárszámadásokat, kérve, hogy azokat az országos bizottság szokott módon vegye tárgyalás alá.

Elnök felhívja az országos bizottságot az albizottságok megválasztására, aminek megtörténte után az ülést az albizottságok megalakulása céljából felüggeszti.

Elnök az ülést újból megnyitván, jelenti, hogy az albizottságok a következőképpen alakultak meg: a költségvetési albizottság elnöke Wodianer Albert bárót, előadóvá Szerb Györgyöt; a naplóíró bizottság elnöke Kussevich Szvetozart, előadóvá Gáll Józsefet; a külügyi albizottság elnöke Tisza Kálmánt, előadóvá Falk Miksát; a pénzügyi albizottság elnöke Harkányi Frigyes bárót, előadóvá Szerb Györgyöt; a hadügyi albizottság elnöke Szilágyi Dezsőt, előadóvá Münnich Aurélt; a tengerészeti albizottság elnöke Pallavicini Ede őrnagyot, előadóvá Teleki Sándor grófot választotta meg.

Ezzel egy az országos bizottság, mint a megválasztott albizottságok megalakulván, az alakulás eredményét a felségének, valamint az osztrák delegációnak a külügyminiszter útján fogják tudomására hozni.

*

A magyar delegáció külügyi albizottsága folyó évi december 2-án délután 2 óraker tárgyalja a külügyminisztérium költségvetési előirányzatát. A külügyminiszter itt mondja el nagy érdeklődéssel várt nyilatkozatát a külpolitikai helyzetről.

Az osztrák delegáció.

Bécs, november 30.

A magyar országos bizottság alakuló ülésének végeztével az osztrák delegáció tartotta meg alakuló ülését. Elnökké gróf Vetter von der Lilit választották meg, alelnökké Jaworski lovagot, mind a kettőt egyhangulag.

Gróf Vetter, elfoglalván az elnöki széket, köszönetet mond megválasztásáért és azt mondja, hogy a delegátusok feladatukat teljes kötelességérzettel és azzal a hazafiassággal fogják teljesíteni, mely ebben a delegációban a monarchia hatalmi állásának és külső tekintélyének megóvása és érintetlen védőképessége érdekében irányadó. A szónok kiemeli, hogy a politikai helyzet egy tényben kulminál, hogy tudniillik a béke Európában megvan és a legközelebbi időre biztosítva van. A kormány, mely a béke áldásainak böles felismerése mellett energikusan és sikeresen működik annak fenntartása érdekében, a legnagyobb érdemet szerezte, amiért a legmelegebb köszönet jár neki. Miután a szónok kifejezést adott a legmélyebb gyászának és fájdalomnak az osztrák császárné halála felett, háromszoros „hoch“-ot kiáltott a felségére, amit a delegáció tagjai lelkesülten ismétltek.

Pacák és társai a legutóbbi szerbiai elítélések ügyében interpellálnak. Kérdik, hajlandó-e a külügyminiszter befolyását érvényesíteni a szerb kormánynál ebben az irányban, hogy az elítéltek megkegyelmezését siettesse.

Gróf Goluchowski külügyminiszter sajnálja, hogy az interpellálók kezdeményezésének nem felelhet meg. A hazaárlási perben történt elítélés feltétlenül belső szerb ügy, melyhez nekünk semmi közünk és melybe beavatkozni semmi jogunk sincsen. Mi nem tűrnők el, ugymond, hogy valaki bírósági ítéletet ellen nálunk kitágásokat emeljen. Ugyanezt a jogát a szerbeknek is el kell ismernünk és semmi tekintetben, sem diplomáciai, sem más módon be nem avatkozhatunk.

A delegáció azután a költségvetési bizottságba megválasztotta: Deym, Zaleski, Walterskirchen, Baquehem, Czedik, Dumba, Chlumecky, Jaworski, Dzieduszycki, Popowski, Stransky, Kramara, Wolffhard, Funke, Baerenreither, Gessmann, Rizzi, Kathrein, Ferjancic, Mettal és Russ delegátusokat.

A közös költségvetés.

Budapest, november 30.

A delegációk összeülése napjára pontosan megjötték a közös kormány zöld füzetét. A bennük foglalt előterjesztések szerkezetére nem ütnek el a tavalyiakról, de a törvényhez képest az idén már koronaértékben nyújtják az előirányzatot. Ennek következtése, hogy az arányérték-különbözet szintén előirányozva látjuk az egyes tételeknél. Mástkülönb, hogy az előirányzat legfontosabb részét már itt is kiemeljük, az idej előirányzat szerint az 1900. évre járulékok által fedezendő szükséglet 212,397,412 koronát tesz, tehát tavalyi szükséglethez képest, mely 214,477,704 koronára rugott, 2,080,292 koronával kevesebb.

A közös költségvetésre vonatkozó előterjesztéseket a következőkben ismertetjük:

A közös előirányzat.

Rendes szükséglet:

I. Külügyminisztérium	9,916,941 kor.
II. Hadügyminisztérium:	
A) Hadsereg	269,186,176 "
B) Haditengerészet	25,556,050 "
III. Pénzügyminisztérium	4,185,401 "
IV. Számvizsgáló bizottság	298,460 "
Összesen	309,143,028 kor.

Rendkívüli szükséglet:

I. Külügyminisztérium	202,295 kor.
II. Hadügyminisztérium:	
A) Hadsereg	14,072,528 "
B) Haditengerészet	13,910,450 "
III. Pénzügyminisztérium	19,200 "
	28,204,473 kor.
A közösen fedezendő szükséglet tehát	337,347,501
koronát tesz ki.	
Ebből levonva a határvámjövődék bevételeit, melyek a kezelési költségek átalányának, továbbá a boszniai és hercegovinai közgazgatás részére megszavazott vámtálatánynak levonása után	124,950,039 k.-val
előirányozvák, összes szükségletként marad	212,397,412 kor.

Bosznia és Hercegovina költségvetése.

A megszállott tartományok 1900. évi költségvetését a következő számok tüntetik föl:

A) Szükséglet.

	Rendes	Rendkívüli	Összesen
	Korona		
I. Központi vezetés	3,449,424	201,000	3,650,424
II. Beligazgatás	16,219,308	815,626	17,034,934
III. Pénzügyi igazgat.	12,470,872	279,908	12,750,780
IV. Igazságügyi igazgatás	1,607,440	107,700	1,715,140
V. Építészeti igazgat.	4,890,590	1,484,500	6,375,090
A szükséglet össz.	38,637,634	2,888,734	41,526,368

B) Fedezet.

I. Központi vezetés	30,000	—	30,000
II. Beligazgatás	2,458,650	—	2,458,650
III. Pénzügyi igazgat.	33,535,631	16,000	33,601,631
IV. Igazságügyi igazgatás	117,600	1,000	118,600
V. Építészeti igazgatás	5,446,000	—	5,446,000
A fedezet összege:	41,637,881	17,000	41,654,881
A szükséglet szembeállítva a fedezettel	—	—	41,526,368
Marad fölösleg	—	—	128,513

Az 1897. zárószámadás.

Az 1897. évi előirányzott rendes kiadások a póthitelekkel együtt 140,076,385 forintot tettek ki, melylyel szemben a tényleges kiadások 140,677,873 forintra rugtak, vagyis az eredmény 601,488 forinttal kedvezőtlen.

A rendkívüli kiadások az engedélyezett póthitelekkel együtt 29,913,543 forintban voltak előirányozva, mivel szemben a tényleges kiadás volt 27,354,859 forint és így az eredmény 2,558,684 forinttal kedvező.

A boszniai megszállás költségeinek előirányzata 3,493,000 forintot tett ki; az eredmény 240,344 forinttal kedvező.

A határvámjövődék feleslege 50,573,130 forinttal irányoztatott elő, tényleg befolyt 62,267,037 forint és így az eredmény 11,693,907 forinttal kedvező.

Póthitelek.

A közös miniszterek az 1898. és 1899-iki évi előirányzathoz összesen 1,234,157 forint 82½ krajcár póthitelt kérnek.

Ebből a magyar államkincstár terhére előre levonandó 2 százalék, vagyis 24,683 forint 16 krajcár, a maradékból Ausztria által fedezendő 70 százaléka, vagyis 846,632 forint 27½ krajcár, a magyar korona országai által fedezendő 30 százalék, vagyis 362,842 forint és 40 krajcár.

A póthitel legnagyobb részét a haditengerészet igényli. Az 1899. évi rendes szükséglet keretében ugyanis 50,000 tonna kőszén beszerzése címén 600,000 forint, és kőszénraktárak építése címén Polában és Sebenicóban 285,000 forint kiadás merült fel.

A katonatisztek fizetésjavítása.

A közös hadsereg szükségletében 9,482,342 korona van felvéve a fizetésszabályozás által keletkezett többszükségletre. A hadügyminiszter ehhez a következő megokolást fűzi:

A hópénz élvezetében álló egyének anyagi helyzete az elemi szükségletet folytonos drágulása által oly kedvezőtlen lett, hogy az évek óta tervezett fizetés-felemelésnek még továbbra való elodázása immár teljesen lehetetlen.

Abból az általánosan elismert tényből kifolyólag, hogy a hópénz élvezetében álló katonai egyének fenntartási viszonyait megfelelően javítani szükséges, nem tartja a hadvezetőség mulhatatlanul szükségesnek ezen indítványát behatóan megokolni s csak azt bátorodik kiemelni, hogy a tervezett új hópénz magasságának megállapításánál csakis a nélkülözhetlent tartotta szem előtt.

A XI., X. és IX. rangosztályban (alacsonyabb illetékek) állóknak eddig kijáró évi 240 korona fenntartási járuléka az új kimerítő hópénz élvezetével megszűnik.

A hadügyminiszter az összehasonlítás kedvéért feltünteti az új és régi hópénz mennyiségét minden egyes rendfokozat részére.

Rendfokozat

Rendfokozat	Eddig	Új
	Korona	
Tábornagy	21,000	24,000
Hadügyminiszter	20,000	20,000
Tábornagynagy (tovassági tábornok)	16,800	16,800
Altábornagy	12,600	14,016
Vezérőrnagy	8,400	11,400
Ezredes	6,000	7,200
Alezredes ¼ magasabb illetékek	4,200	6,000
Alezredes ¼ alacsonyabb illetékek	4,200	5,400
Őrnagy	4,360	4,008
1. osztályú százados	2,400	3,000
2. osztályú százados	1,800	2,400
Főhadnagy	1,440	2,040
Hadnagy	1,200	1,680

A hadügyminiszter válasza.

Külön zöld füzet számol be a hadügyminiszter válaszaival, melyek közül csak kettő érdekesebb. Az egyik a magyar nyelv oktatására, a másik a magyar ipar részletetésére vonatkozik.

(A magyar nyelv oktatása.)

A delegáció felhívta a hadügyminisztert, hogy a magyar nyelv oktatásának és a magyar nyelvű növendékek felvételi vizsgáinak eredményéről a jelentést és kimutatást a jövő évben is terjeszse az országos bizottság elé.

A miniszter kijelenti, hogy a kismartoni, kőszegi és kassai katonai alreáliskola mind a négy osztályának növendékei kötelesek a magyar nyelv tanulására. A növendékeknek az 1897—98. tanév végén a „magyar nyelv“ tantárgyában tett előmenetelt, továbbá az 1898—99-iki tanév kezdetén a katonai nevelő- és képzőintézeteknél felvételre jelentkezett magyar ajku pályázók felvételi vizsgáinak eredményét két átnézetben mutatja ki.

(A magyar ipar.)

A delegáció utasította a hadügyminisztert, hogy a cs. és kir. hadsereg ruházati és szerelési tárgyainak szállításánál a magyar ipart megillető részesedés jövőre is ennek biztosítsák; hogyha pedig a magyar kisipar a neki szánt részt valamikor igénybe nem venné, akkor ezen rész a különböző gyárak lehető tekintetbevételével szintén a magyar iparnak engedéssé át.

Erre a miniszter kijelenti: azon hányad, amely a cs. és kir. hadsereg ruházati és szerelési tárgyainak szállításánál a magyar ipar részére föntartott, jövőre is annak fog juttatni. Hogyha pedig a magyar kisipar a neki szánt részt valamikor igénybe nem venné, akkor ezen rész, a különböző gyárak lehető tekintetbevételével, szintén a magyar iparnak fog átengedtetni.

KÜLFÖLD.

Az ausztriai helyzet.

Budapest, november 30.

A németek és csehek egyezkedése ma tényleg megkezdődött. Miután egyik rész sem akarta megtenni az első lépést, Jaworski, a jobboldali pártok végrehajtó-bizottságának elnöke és Bilinski felszólították Funke-t, a német haladópart elnökét, hogy járjon közbe a németeknél a végből, hogy a csehekkel a nyelvkérdés ügyében tárgyalásba bocsátkozzanak. A fordulat gyorsabban következett be, semmint hitték. Funke elvállalta s az elnök-konferencia mai ülésén be is jelentette a javaslatot, amely szerint a német és ifjucseh értekezleten, melynek célja a cseh-német kérdés megoldása lenne, az ifjucsehek és a feudális nagybirtokosok nyole, a baloldali pártok pedig szintén nyole taggal lennének képviselve. A konferencia magáévá tette a javaslatot s a meghívót akként módosította, hogy a jobboldal végrehajtó-bizottsága meghívja a baloldal elnök-konferenciáját a politikai helyzetről való tanácskozásra. A baloldal elnök-konferenciája ezt a meghívást el is fogadta. A közös tanácskozás ma este, a delegáció ülése utánra volt kitűzve. A megegyezés tehát a legjobb uton halad és nincs szükség a németek részéről annak a követelménynek a felállítására, hogy a csehek előfeltételként mondjanak le az obstrukcióról. — A Vaterland közlése szerint a katolikus néppárt képviselői a jobboldal végrehajtó bizottságában és parlamenti bizottságában a csehekkel szemben ismételtelen kijelentették, hogy minden obstrukciót elvetnek és nyomatékosan követelik, hogy az állami szükségnek nyilvánított javaslatok a parlamentben idejekorán elintézzensenek. Konzervatív párt nem helyeselheti az obstrukciót mint parlamentaris feyvert, mert az obstrukció ad absurdum vezet minden parlamentarizmust. Remélhető, hogy

ez a kis kirohanás nem fogja meggátolni a békés egyezkedést.

(Az egyezkedés.)

Bécs, november 30.

Ma este a baloldali pártvezérei és a jobboldali végrehajtó bizottságának tagjai közös értekezletet tartottak. Az értekezlet két óra hosszat tartott. Elhatározták, hogy az eredményt szigorúan titokban tartják.

Hír szerint az értekezletet szombaton délelőtt folytatni fogják.

Bécs, november 30.

Azok után a naponta ismétlődő végtelenség tanácskozások után, melyek a kormány és a többség, a többség és a kisebbség közt és magukban az egyes klubokban folynak, ma végre oly esemény következett be, mely komolyabb méltatásra érdemelt. A mai parlamenti nap ugyszólván valamennyi eddigi konferenciás napok ismétlése volt, mert ma kora reggeltől kezdve késő éjjelig nem tettek egyebet, mint konferáltak és este végre a békéltető konferenciának sokszor bejelentett, de nem mindenki által biztosra várt ülése megtörtént. Azaz a konferencia, melynek feladata, végre valahára a németek és csehek, illetőleg a többség és kisebbség közt a kibékülést létesíteni, és melynek további ideális feladata, e kibékülést által a parlamenti viszonyokat orvosolni.

Azt a tényt, hogy a képviselőház két nagy pártjának képviselői végre-valahára egyszer közösen ülnek a zöld asztal körül, minden esetre örvendetes tünetek kell tartani. Igaz, hogy azért a félhivatalosok örömujjongásában nem szabad osztozkodni. A félhivatalosok az ellenfelek közös értekezletre való összejelölését nagy eseménynek tartják, melynek nagy jelentősége van és melyhez nagy reményeket kell fűzni. De jó lesz, ha kissé kevésbé vérmesen nézünk a jövőbe és ha a konferencia mégis elérné célját, annál jobb.

Arra a kérdésre, hogy a konferencia fennjelzett célját elérte-e, ma még tekintettel azokra a nagy akadályokra, melyeket még az utóból kell távolítani, természetesen nem lehet határozott igennel felelni. Örvendetes a dologban csak az az egy, hogy egyáltalában a kezdet kezdetéhez értek.

A mai konferenciában csak formális természetű, előzetes kérdések kerültek döntésre. Pozitív a konferencia lefolyásáról csak nagy általánosságban lehet mondani.

A konferencia 7 órakor este kezdődött. Az előke a konferenciának Javorszki, a lengyel klub előke volt, aki az egyezkedési akcióról nagyon hevül. A konferenciában 27 parlamentárius vett részt. Valamennyien becsületszóval titoktartást fogadtak a konferenciában történetekről. Ámbár fogadásukat természetesen komolyan meg is tartották, az az egy dolog mégis kiszivárgott, hogy a vita minden szenvedély nélkül teljesen nyugodt mederben folyt.

A mai első egyezkedési konferenciának eredményének jellemzésére a legáltalában ezt a szót lehet alkalmazni: *nem reménytelen*. Ezzel az orvosi lelettel összhangban áll az a tény, hogy a mai konferenciát szombaton délelőtt folytatják.

Végül meg kell említeni, hogy ezt a mai konferenciát, melyen a jobboldali egész végrehajtó-bizottsága és a baloldali klubok valamennyi vezérférfiai részt vettek, megelőzte ma délután a német pártok klubfőnökeinek, valamint egy órával később az ifjucsehek értekezlete külön-külön maguk közt.

A Szlovo *Polszki* bécsi levelezője azt táviratozza lapjának, hogy a politikai helyzet javulását bizonyítja az, hogy a jobboldali végrehajtó bizottságának legutóbbi határozatának dacára a lengyel klub és a katolikus néppárt el vannak határozva, hogy az ifjucsehek obstrukcióját nem támogatják. Javorszki, a lengyel klub előke határozottan ellenzi a cseh obstrukciót.

Késő este a konzervatív nagybirtokos-párt klubja egy kommunikét bocsátott ki, melyben a baloldallal való egyezkedő tárgyalásokat örömmel üdvözi és kijelenti, hogy ezekben a tárgyalásokban készséggel vesz részt.

(A képviselőház ülése.)

Bécs, november 30.

A képviselőház mai ülésén Kubik képviselőnek a tescheni lengyel magán gimnázium államosítására vonatkozó sürgős indítványát tárgyalja.

Kubik lengyel nyelven okolja meg indítványának sürgősségét.

Demel (német haladó párti) Szilézia német képviselői nevében állást foglal az indítvány sürgőssége ellen, mert Szilézia lengyel lakosságának nincs szüksége a gimnáziumra. Azzal végzi beszédét, hogy a

kormány se át ne vegye, se ne támogassa a gimnáziumot.

Czeck tiltakozik a lengyelek germanizálása ellen. A lengyel tanulókat nem lehet német iskolába járattatni. Szükség van tehát a lengyel gimnáziumra, az ilyet a kormánynak már régen kötelessége lett volna Sziléziában felállítani.

Kurz (cseh) pártolja az indítvány sürgősségét s azt mondja, hogy ha a szláv nemzet valamit követel, azt a németek nélkül, sőt ellenükre is meg kell valósítani.

Sokolowski követeli a tescheni lengyel gimnázium államosítását a lengyelek nevében, akik mindig a parlamenti viszonyok orvosolásán fáradoznak.

Türk (Schönerer-párti) azt veti oda, hogy a lengyelek hálával tartoznak azért, hogy utat nyitnak nekik a német kultúrához. A sziléziai németek meg akarják tartani német iskolagyűkeket, de nem engedik, hogy lengyelesítsék őket.

Sponder a lengyel álláspontot védi, Menger (német haladó-párti) pedig tagadja, hogy a németek Sziléziában elenyésző kisebbségben vannak és tiltakozik az ellen az állítás ellen, hogy a németek gazdálkodása kiszivolyozta Galiciát. A szóban forgó indítványnak csak az a célja, hogy obstrukciós beszédeket lehessen tartani. Több esetből kimutatható, hogy Sziléziában lengyelesítenek és csehesítenek. Teschen német város és a kért iskola csak nemzeti célokat szolgál. A németek ellen irányuló politika következménye: bomlás Ausztria minden részében és ennek gátat kell vetni. A németek támogatni fognak minden kormányt, amely a joghoz és törvényhez ragaszkodik.

Még két felszólalás után megválasztották a vezérszónokokat s ezzel az ülés véget ért.

A háború.

Budapest, november 30.

A nyugati harctéren szakaszott az a játék ismétlődik az angol tudósításokkal, amelynek Natálban volt önkéntelenül is deris szemlélője a külföld. Az első táviratok mindig csupa győzelemről szóltak, azután következtek néhány napig egymásután az őszintébb vallomások, amelyek lelejtették a diadalmi koszorúból egy-egy levelet, míg végre közismertté lett, hogy az illető győzelem voltaképp vereség volt s hogy a győztes tábornok addig verte nagyvitézül az ellenséget, míg végre amaz bekerítette a tábornokot megzsidelt seregével együtt s még csak arra sem enged neki módot, hogy elmeneküljön. Ez történt White tábornokkal a glencoei és dundeei „győzelmek” után s ma is ott ül Ladysmith magasabb fekvésű helyein, körülveve a boeroktól, s ez történt, ugy látszik, Lord Methuennel is, miután belmonti és graspani győzelmait világgá kürtölte. Ma már az angol lapok sem ezekről, sem a modde-riveri csatákról nem mernek úgy írni, mint győzelmekről és szemrehányásokkal illetik „elhamarkodásért” a vitéz tábornokot, akinek kár volt még Kimberley felé előnyomulnia, mert ime kitette magát annak, hogy a boerok elvágják a visszavonulási útját.

Nyilván ezek a tapasztalatok készítették Chamberlain gyarmatügyi minisztert, a mostani háború apját arra a kijelentésre, amelyet tegnap tett, hogy a kiesinyelt Transvaal a háború kiütésekor Dél-Afrikának leghatalmasabb állama volt. Chamberlain azonban bizik a háború végső eredményében és sok mindent ígér arra az esetre, ha majd a brit lobogó fog lengegni Transvaal és Oranje fölött. De e szép ígéretek a boerokat nem fogják arra csábítani, hogy letegyék a fegyvert és megkönyösítsék Chamberlain urnak azt, hogy őket boldoggá tegye. Ők a maguk módja szerint akarnak boldogok lenni.

A mai tudósítások a következők:

(Methuen győzelmei.)

London, november 30.

Methuen tábornok első hivatalos táviratán kívül, amelynek részletei egészen érthetetlenek, semmi újabb hír sem érkezett a modde-riveri csatáról. A lapok nagyon tartózkodva kommentálják Methuen jelentését. Valószínű, hogy Kimberley felszabadítása előtt még egy döntő ütközet lesz. Ezt az ütközetet vasárnapra várják.

London, november 30.

Methuen jelentései nem keltenek valami különös győzelmi mámort, sőt ellenkezőleg, a katonai szakkörök attól félnek, hogy rendkívül sok embert veszített el s hogy a boerok el fogják vágni visszavonulása útját.

London, november 30.

Lord Methuen győzelméről ma már egy angol lap sem mer írni. Egyik sem nevezi mar győzelemnek azt a csatát, amelyvel Methuen

tábornok a minap diésekedett. Sőt inkább attól félnek, hogy veszteségei roppant nagyok voltak és hogy az ellenség nemhogy nem demoralizálta, de még csak egy ágyuját sem bírta elvenni.

A Times Methuen kértelmű és számos valótlanságot tartalmazó táviratát kommentálva, katonai szempontból *elhamarkodottnak* mondja a tábornok Kimberley felé való előnyomulását, amely az angolokra nézve nagyon gyászos következményekkel járhat.

Fokváros, november 30.

Oranje-River-Stationból táviratozzák: Methuen tábornok ma beszédet intézett a csapatokhoz és gratulált nekik ahhoz a derék munkához, amelyet végeztek. Az ellenség taktikáját kitűnően mondja és teljes elismeréssel nyilatkozott a boerok vitézségéről. De éles kifejezésekkel elítélte azt az eljárásukat, hogy a mozgó kórházakra lönek és dum-dum lövedékeket használnak. Nem akarja elhinni, hogy ez az eljárás általánosan jellemzi az ellenséget.

London, november 30.

A hadügyi hivatal Fokvárosból tegnapi kelettel a következő táviratot kapta: Kimberleyben e hó 23-ikáig minden rendben volt. A vasuti és táviróösszekötést Modder-Riverben helyreállították. Gatacro tábornok azt jelenti e hó 28-ikáról, hogy a helyzet változatlan.

London, november 30.

Lord Methau győzelmét itt pyrhusi győzelemnek tartják. Veszteségeit 1800 emberre becsülik. A sajtó óva inti a közvéleményt a korai diadalmamortól.

(A natáli harctérről.)

London, november 30.

Buller tábornok jelenti tegnapi *Pietermaritzburgból*: Egy táviróhivatalnok, akinek sikerült e hó 25-ikén éjjel *Ladysmithet* elhagyni, Weenobe érkezett, honnét azt táviratozta, hogy a boerok a 9-iki támadás alkalmával nagy veszteségekkel visszaverték. Az angolok vesztesége csekély volt. Csak 8 ember vesztettek, kiket egy bomba ölt meg. A különböző ütközetekben Ladysmith ostroma közben összesen 100 angol esett el, illetőleg sebesült meg. E hó 9-ike óta a boerok nem intéztek komoly támadást Ladysmith ellen.

Estcourt, november 20.

Azok az angol csapatok, amelyek a múlt éjjel Frere mellett a szabadban táboroztak, azt jelentik, hogy *Joubert tábornok visszavonult Colenso felé*. A 12. lancier-ezred tegnap megtámadta a pietriefi kommandót, amelyet Joubert Weenobe küldött és súlyos veszteséget okozott a boeroknak.

(Chamberlain a háborúról.)

London, november 29.

Chamberlain gyarmatügyi miniszter Leicesterben beszédet mondott, amelyben a transvaali háborúról beszélt s azt mondta, hogy ez a legnagyobb háború ebben a generációban. Közvetlen hasznót — mondá — nem várhatunk ettől a háborútól. Ha holnap az Egyesült Királyságok zászlaja lobog Transvaal és Oranje fölött, ennek egyetlen eredménye az lesz, hogy ott jó közigazgatás, igazság és jólét fog uralkodni, olyan jólét, amelyben az egész civilizált világlag osztozunk. A külföld kritikája, amely rablóhadjáratról beszél, nem ismeri Angliát, amelynek elve az, hogy az anyaország soha sem kíván gyarmataitól pénzbeli előnyöket. Mi az igazságért, a szabadságért, az ünnepek köztött egyezmények tiszteletben tartásáért és végül azért harcolunk, hogy a királynő birtokai ellen intézett támadást visszaverjük és alttvalóit megvédjük a szidalmak és sértegetések ellen. Transvaalról úgy beszélnek, mint valami gyöngye államról. Abban a pillanatban, amikor a háború kiütött, *Transvaal leghatalmasabb állama volt Dél-Afrikának*. A mi csapatainknak 6000 mérföldnyi utat kell megtenniük tengeren és azonkívül 1500 mérföldnyi utat szárazföldön. Ilyen körülmények között nyugodtan kell fogadnunk az eseményeket, készen kell lennünk vereségekre, de a kivívott diadalokon sem szabad ujjonganunk és erős bizalommal bevárnunk a háború végét. Beszéde folyamán megemlítette a miniszter, hogy a délafrikai hadsereg száma rövid idő alatt 80.000, talán 90.000 fősre fog emelkedni, azután védelmébe vette a kormány politikáját és így fejezte be beszédét:

Ami a jövőt illeti, a kormány magatartását bizonyára nem kicsinyes elvek fogják irányítani. A boerok a maguk eljárásával egészen új helyzetet teremtettek. Széttépték az egyezményeket és fehér lapot adtak a kezükbe, amelyre ráírhatunk akármit, amit akarunk. Minden kormány, amely még egyszer hatalmat adna a köztársaságoknak arra, hogy a föltötes hatalom ellen való intrikákat megüjtésük el-

árulná a birodalom érdekeit. Remélem, Szudánban is, Dél-Afrikában is igazolni fogja a jövő azokat az áldozatokat, amelyeket meg kell hoznunk.

HIREK.

P. c.

A századvég modern szelleme, miről oly sokszor zengett már a dal, jó csomó névjegyet küldhetne már Berlinbe, ezekkel a szomorú betűkkel: — P. c. A részvénytávirányításnak ez a kényelmes fajtája megilletné mindenek előtt Behrendt egyetemi tanárt, aki előadásáról kitiltotta egyetlen nőhallgatóját, aztán megilletné a kisasszonyt, akinek megakasztották a tudományos ambícióit, meg a férjhallgatókat, akik szégyenkeztek a kisasszony előtt, a férjhallgatókat, akik mulattak a kisasszony jelenlétében, egy anonim hőst, aki megrágalmazta az affér miatt Behrendt tanárt, végül a fölvilágosodottság fákláját, amely diadalmasan világít... Az ügynek sok a szereplője és mégis olyan kisméretű az ügy. Egy nagy kérdésnek annyira kis részlete, hogy akár meg se kellene állni mellette, ha ennek a részletnek a jelentkezése a ritkaságok közé tartoznék. De nem így van. Általánosságban ugyanis hozsannával köszöntöttük az emancipált kisasszonyt, aki beléphetett az egyetem falai közé, ám az új szabadságból rögtön kihasítottunk egy nagy részt, — nálunk például kimondták, hogy a jogi fakultásra nem iratkozhatnak be női hallgató. És most már úgy kellett volna lennie, hogy a kivételt leszámítva csonkíthatatlan legyen a továbbiakban a szabály. Nos, Berlin megszaporozta a kisasszonyok számára a *ne nyúlj* hozott tudományokat.

Behrendt tanár szociológiai kérdésekről adott elő. Elérkezett aztán az ominózus pont-hoz. A növények szociológiájában ez a pont nem ominózus, hiszen polgári leányiskolában is tanítják a Linné-rendszert, beszélnek a sejtekről, a porzókról, a növényi megtermékenyítésről, a megtermékenyítés normális és abnormális fajtáiról. Mivel azonban ember a tudományos vizsgálódás médiuma, a prototípú abnormitásairól beszélni leány előtt — mondjuk csak ki úgy, ahogy érezzük — nem járja. Ime, a nagy fiziológiai és szociológiai probléma apró kis részlete, amely, noha elenyésző az egészhez viszonyítva, mégis kérekkötője a nőemancipációnak.

Aki álszemérmességét vág Behrendt tanár szemébe, az álverista vagy álnaturalista vagy álrealista. Nem, leány ne üljön mellettem amikor a tanárom olyan tárgyról beszél, hogy rögtön eszembe jut a szomszédnőm és vagy vigyorgok bensőmben, vagy mosolygok, vagy pirulok. Mindegy, akármiképpen nyilatkozik meg a disharmonia, bántó mind a két részről.

Ezek után a századvég modern szellemével szemben a maradiságot képviseli, aki nem löki vissza Behrendt tanár termébe a kitiltott kisasszonyt. Vagyunk néhányan maradiak, akiket a kitiltás nem busít el. Annál kevésbé, mert a szociológia óriási katekizmusában csak éppen néhány kérdést rejtegetnek a kisasszony előtt. Az eset nem új. Az elemi iskolás gyereket sem merik megismertetni az egész ó-testamentummal, kihagynak belőle sok-sok részletet.

(H-u.)

Budapest, november 30.

— BUDAPESTI NAPLÓ. November 30-án új előzetes nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előzetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A pápa Zichy Nándorhoz. Gróf Zichy Nándor, a magyar katolikus világ vezérének hetvenedik születésnapján az a kitüntetés érte, hogy XIII. Leo pápa latin nyelvű brevét küldött neki, amelyben ál-

dását adja rá a hazáért és egyházért való küzdése jutalmául. A breve magyar fordításban a következő:

Nedves funk! üdvőt és apostoli áldást! Tet-szik Nekünk üdvözlétnikkel növelni azon örömdet, melyet a fölött érzesz, hogy e napokban szerenésesen megéred életednek hetvenedik évét. Amit élted folyamán a hazáért és egyházért cselekedtél, méltán megérdemli, hogy mindazok, akik az egyház és haza javát szívükön viselik, neked még igen hosszú életet kívánjanak. Azt mi is lelkünkől óhajtuk neked; hogy pedig Isten ajándékaival és vizsgatásaiával áraszzon el téged, apostoli áldásunkat, szeretetünk zálogát, a legszívesebben adjuk reád az Urban. Adatott Rómában, sz. Péternél, 1899. november 13-án, pápaságunk huszonkettedik évében.

XIII. Leo pápa.

— Zola és a biciklisták. A nagy francia mester tudvalevőleg szenvedélyvel kerékpározott. Egyik legszorgalmasabb tagja volt a klubnak, amelybe beiratkozott. De jött a Dreyfus-per s a mester abbahagyta a kerékpározást. Azokban a viharos időkben nem is lett volna tanácsos Páris utáin bicikliznie. Klubtársainak javarésze is a Dreyfus-ellenes táborhoz tartozott s mikor a *J'accuse* megjelent, Zolat törölték a tagok sorából. Most, hogy nyugodtabbak a kedélyek, Zola hívei kívánják, hogy a sportklub szolgáltasson elégtelt a nagy regényírónak s válasza meg díszelnőknek. Ámde a klubban még mindig számosan vannak, akik nem tudnak belenyugodni Dreyfus megkegyelmezésébe s ezért most — óh szörnyűség — a klub válság előtt áll.

— Szivák Imre betegsége. Szivák Imréről, a fehértemplomi kerület országos képviselőjéről azt írták az újságok, hogy már hosszabb ideje súlyos idegban szenved s e miatt gyógyintézetbe kellett vinni. Ennek ellenében illetékes helyen szerzett értesülésünk nyomán jelentjük, hogy e hibából egy szó sem igaz. A hír onnan keletkezhetett, hogy Szivák Imre nemrégiben *veszélyes operáción esett keresztül* s e miatt a Vörös Kereszt-kórházban fekszik, állapota ezidőszentén azonban már annyira javult, hogy néhány nap múlva ágyát és a kórházat elhagyhatja.

— A kaponyai honvédszobor. Szabadka hazafias közönsége a város határában lévő Kaponya puszánál, a szabadságharcban elesett honvédek emlékére tudvalevőleg díszes emlékoszlopot állított. Az emlékoszlopot nagy ünnepségekkel december 3-ikán leleplezik le. A programja a következő:

1. Reggel kilencfelől órákor megnyitó beszéd a Pest szálló nagytérében; tartja *Manusziók* Lázár polgármester. 2. Diszmenet a szent Teréz-templomban, ahol háláadó istentisztelet tartatik. 3. A mise végeztével ünnepes menet a nemzeti kaszinó előtti Oktogon-téren felállított emlékszoborhoz. 4. Az emlékszobor egyházi megáldása. 5. Szózat, énekli a szabadkai dalárda. 6. Ünnepi beszéd, tartja dr. Békffy Gyula ügyvéd. 7. Ünnepi óda, írta és szavalja dr. Csillag Károly ügyvéd, lapszerkesztő. 8. Történeti visszaemlékezések előadja idősebb Frankl István nyugalmazott főgimnáziumi igazgató. 9. A koszorúk elhelyezése. 10. Az emlékoszlop átadása a hatóságoknak. 11. Himnusz, énekli a szabadkai dalegyesület.

Az ünnepség második része a csata színbélyén, Kaponya puszán lesz, ahol szintén leleplezik felállított emlékoszlopot. Este ünnepi előadás a városi színházban, ünnepi előadásul a *Hadak útja* van kitűzve. Csiky Kálmán, a társulat hőstragikusá elszavalja dr. Csillag ünnepi ódáját. Délben diszlokomat rendeznek.

— Affér egy hírlapi cikk miatt. Szegedről jelentik, hogy László Gyula szegedi helyettes polgármester provokálta Békffy Antalt, a *Szegedi Napló* szerkesztőjét az újság egy vezércikke miatt. Békffy megnevezte segédeit, akik ma délután érintkeztek az ellenfél megbízottaival.

— Mozart nagy rekveme. *Mozartnak*, a nagy zeneköltőnek híres nagy rekvemét december 6-án, szerdán délelőtt tíz órákor előadják a belvárosi főplébánia-templomban. *Kasszilké* Ferenc, néhai duszgázdag pesti polgár lelkiüdvéért ugyanis e napon gyászistentisztelet lesz a templomban, melyet erre az alkalomra gyászpompával ékesítenek föl. A nagy rekvem előadásában a főtemplom ének- és zenekarán kívül az Operaház több művésze és művésznője működik közre.

— A F. M. K. E. öröksége. Dr. Cottely Géza budapesti kir. közjegyző értesítette a *Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület* elnökségét, hogy *Pereginy Sándor* budapesti államrendőrségi fogalmazó elhalt felesége, született *Remetz Irma* asszony végrendeletileg 1000 koronát hagyományozott az egyesületnek.

— A Dunáról. A földmívelésügyi minisztérium vizrajzi osztályához érkezett jelentések szerint a Duna az egész vonalon még egyre apad úgy, hogy valószínűleg ismét leszál a legszálsó fokig, amely évek hosszú sora után tavaly állt be, amikor a vízmagasság 46 centiméternyi volt, de az idei sines messze etől, amennyiben a fővárosnál mai magassága 98 centiméter. Itt tegnap óta csakévi 6 centiméternyi aradás mutatkozik, ami azonban csakis helyi jellegű. A jelekből ítélve az apadás eltart még ezután is, tekintettel a száraz időre.

— Házasság. Dr. Köszeg Miksa, a Ferenc József kereskedelmi kórház orvosa, eljegyezte *Pollák Herta* kisasszonyt.

— Nincs iskolaadó. A fővárosnak mostanság nem sok szerencséje van a minisztériumokban, a minék az oka azonban nem a miniszterekben, hanem a főváros adminisztrációjában keresendő. A főváros vagy sokat akar, vagy képtelent, mint például képtelenségének bizonyult az iskolaadós tervezete is. A főváros tudniillik öt százalékos iskolaadót akart kivetni a polgárságra, egy olyan adót, amit mindenki egyformán fizessen. Mindenféle biztató ígéretekkel kapott, annál nagyobb meglepetés érte hát most, hogy a belügyminisztériumból jóváhagyás nélkül érkezett vissza az adóreform.

A belügyminisztérium írása, amiben a jóváhagyást megtagadja, így szól:

A fő- és székváros ama kérelmét, hogy az 1868. évi XXXVIII. t.-e. 35. §-a alapján iskolai célokra öt százalékos külön adót vehessen ki, még pedig a főváros minden polgárára, teljesíthetőnek nem találtam.

Ezt a különadót ugyanis a főváros, mint község veheti ki, de az idézett t.-e. 44. §-a alapján is, az iskolaadónak csak községi adó jellege lehet s így erre is érvényesek azok a törvények, amelyek a községi adók alól való mentességet állapítják meg. Ennek alapján a főváros törvényhatóságának az a szándéka, hogy az adó viselésére a főváros lakosai és birtokosai kivétel nélkül köteleztesse, csak a törvényhozás megfelelő intézkedése útján volna megvalósítható. Ilyen törvényhozási intézkedést azonban a fennforgó körülmények között helyesnek és indokoltak nem tart a miniszter, mert a fennálló törvény rendelkezéseitől eltérő szabályoknak a főváros területén való életbeléptetése az ország többi városaival és községeivel szemben nem volna igazolható. Nem volna helyes, hogy ha az állampolgároknak a törvények állandóságába vetett bizalma megingattatnék és ha általában vagy bizonyos időre megállapított adómentességet föltétlen szükség vagy a háztartási alap gyökeres megváltoztatása nélkül megszüntetnék vagy visszavonnák. A tervezett intézkedés szükségének fönnforgása, ugymond a miniszter, egyébiránt azért sem igazolt, mert a főváros háztartásában szaporodó hiány oka a hivatali elődeim által a költségvetések megállapítása alkalmával kiadott rendeletekben említettek kivül részben abban is keresendő, hogy amint a pénzügyminisztérió értesültem, a főváros adó és más követeléseivel lanyhán hajthatnak be, minek folytán az állami adókkal együtt nagy összeg veszendőbe megy.

A leirat utolsó passzusa egy kis szelid intés. Lányhán, ez körülbelül azt jelenti, hogy hanyag módon. Ne tessék elhanyagolni az adminisztrációt s telik iskolára is mindenféle külön adó nélkül.

— Egy sioux-indián halála. Távól a hazájától halt meg tegnap Münchenben, mint tudósítónk írja, egy sioux-indián. Egy panoptikum indiai truppához tartozott s mindössze 22 évet élt. Felesége otthon maradt az amerikai hazában. De apja, anyja és kilenc éves nővére vele voltak. Tüdővérszög ölte meg, amely a vad törzsek civilizáltabb tagjaival gyorsan szokott végezni. Mikor társai kora hajnalban észrevették halálát, orditozni kezdtek. Majd a férfiak táncra kerekedtek s míg az asszonyok sirtak és jajgattak, ők vad üvöltéssel táncoltak a hullá körül. Így örködtek reggelig, amikor gyönggyel himzett ruhába öltöztették s mindegyikük pénzt tett a halott kezébe, hogy legyen utókölsége a nagy utra. Az indiánoknak másnap természetesen folytatniok kellett a mutatóvanyait, csak a halott közvetlen hozzátartozói kímélte meg a panoptikum tulajdonosa, aki különösen arra vigyázott, hogy a sioux-kgyásukat szeszsz italokba ne öljék, mert olyankor nem lehet velük birni. Egyziben a most elhunyt indiánnak apja, aki különben a törzsnék főnöke, alaposan felöntött a garatra és a panoptikum minden ablakát beletörte.

— Ellopott bacillusok. *Chel Péter* kocsis, a fertőtlenítő intézet szállító kocsijával igyekezett tegnap hazafelé. A Liliom-utcában észrevette, hogy kocsijáról a fertőtlenítőre szánt ruha és ágymű egy részét elopták. Jelentést tett a főkapitányságon s a rendőrség megindította a nyomozást. Még tegnap este sikerült a tolvajokat kézrekeríteni. Ezek *Horváth József*, *Kressz Ferenc* és *Magyar Gábor* suhanok voltak. Kihallgatásukkor beismerték tettüket, amire letartóztatták őket.

— Arokleplezés. A budapesti kereskedőifjak társulata megfestette alelnökének, *Wollak* Somának az areképt. A nagy olajfestményt, mely *Vastagh György* műve, december 7-én este kilenc órákor fogják leleplezni, aztán az ünnepelt tiszteletére diszlokomat rendeznek, melyre december 4-ig lehet jelentkezni a társulat titkarságánál.

— Eltiltott röpirat. A *Wiener Zeitung*, az osztrák hivatalos lap ma közli a sajtóbírósgát ítéletét, amely szerint a Lipóseben megjelent és Rudolf trónörökös halálát tárgyzó röpirat, amelynek állítólag *Odescaheli hercegnő* a szerzője, a királyi család tagjait sérti, amiért is tilos a terjesztése.

— **Cederströmné jubilál.** Patti Adelina asszony, Cederström báróné talán senki sem aragszik jobban a jubileumra. Ez az asszony, aki menyecskeként mindössze egy éves, asszony-nak öregecske s énekesnőnek is negyvenesen-től. A minap mult negyven esztendeje, hogy először lépett a lámpák elé, Newyorkban, Lucia szerepében. Az első évben mindössze havonként ezer forintra váltotta fel *Strakosch* Maurice igazgató a művészetét. Négy esztendő múlva azonban kétezer forintjával fizették meg egy hónapi szereplését. Az ötödik esztendőben az igazgató el-tépte a szerződést s egyszerűen megosztotta a jövedelmet a primadonnájával. Strakoschtól Angliába került Patti, ahol nagyon foghegyről beszélgettek vele eleinte, még csak fel sem akarták léptetni. Utóbb aztán nagy kegyesen megengedték neki, de fizetés nélkül. Pattynak azonban olyan nagy sikere volt, hogy a direktora majd kezét esékolt neki, mikor ezerkétszáz forintért énekel egy estén. Brüsszelben ötszáz forintot, Párisban hatot, Londonban kétezeröt-százat fizettek egy esti fellépésért. Hangversenyeken Angliában tizezer forintot alul nem énekel.

— **Szökőév-e az 1900-as esztendő?** Nem szökőév. Egyike a legnagyobb időszámítási kivételeknek. Ime a magyarázata: Minden negyedik évben a február hónapnak 29 napja van, s az év szökőév; miután az 1896-os esztendő szökőév volt, az 1900-asnak is annak kellene lennie. Hogy még sem az, annak oka a következő. A Föld a Nap körül 365 nap 5 óra 48 perc és 47 másodperc alatt futja meg pályáját. Erről az időről nem lehet azt mondani, hogy pontosan 365 és 1/4 nap. Tehát, ha minden negyedik évben hozzávesszük is az évhez egy egész napot, bizonyos idő múlva oda jutunk, hogy — késünk. 1582. októberében, a naptár reformálásakor XIII. Gergely pápa elhatározta, hogy ennek a késésnek elkerülésére három 100-as év nem lesz szökőév. Ez a három az 1700, 1800 és 1900-adik év. Már a 2000-edik megint szökőév lesz. E szerint 1896-tól 1904-ig nincs szökőév. Aki tehát február 29-ikén született, most *nyolc évig* vár, amíg megint születésnapja lesz.

— **A hollandus huszonöt forintja.** Egy csomó hollandus az osztrák és a magyar jó szívekre appellálva, gyűjtést indított meg a boer szabadságharcosok javára. Felhívást tettek közzé a bécsi és budapesti lapokban a kegyes cél érdekében. Ezt a felhívást:

Az osztrák és a magyar monarchiában élő hollandusok bizottságot alakítottak, mely a dél-afrikai boer harcokos özvegyeinek és árváinak istápolását tűzte ki céljává. E bizottság bizalommal fordul mindenkihez, kinek szíve a szabadság hőseiért dobog és a humanizmus nevében kéri őket, hogy azon a nagy nyomorúságon, mely az elesett harcokos özvegyeire és árváira vár, némi-képpen enyhíteni kegyeskedjenek. A legkisebb segítséget is halásan fogadják. Pénzadományok a Németalföldi délafrikai egyesülethez (Amsterdamba) küldendők.

A hollandi bizottság:

Ph. Kleintjes dr. C. de Favauge.
J. P. Ph. Ctinge Fledderus. F. A. Ysertitt.
A. de Zeean H. W. Tyen.

Fővilágosítást H. W. van Tyen ad Budapest, VIII. ker., Kerepesi-ut 63. I. em. 4. sz.

Hogy Bécsben mi volt a felhívás eredménye, azt nem igen tudjuk. Budapestben azonban huszonöt forintot eredményezett a gyűjtés — a főváros szegényalapja javára. Gyűjteni tudniillik nem szabad semmiféle, még a legistenesebbnél javára se, tehát becsitálták a rendőrséghez H. W. van Tyen urat s rásózták huszonöt forint bírságot. A hollandus főlebbezett a belügyminiszterhez, egyszerűen, utólagosan bár, de megkérte az engedelmet is a gyűjtésre.

— **Nagy tüzvész.** Báró *Rudich* kisújszállási, Szabadka határában levő uradalmában óriási tüzvész pusztított tegnap. Egész nap és egész éjjel pusztított a tűz, amelyet a nagy szél miatt alig lehetett eloltani. Táviratilag kértek segítséget Szabadkáról, Jankováról, Mélykútról, s így egyesült erővel végre lokalizálták a tüzet. A kár több ezer forint, de megtérül, mert minden biztosítva volt.

— **Névvagyrosítás.** *Weinhardt* Ferenc szolnoki tanár nevet belügyminiszeri engedéllyel *Várhelyre* magyarosította.

— **Csak a prémeset!** *Tapolcai* Dezsőről, a Víg-színház tagjáról szerencsésen kiderült, hogy irigylésre méltó ember. Van neki prémes téli kabátja. Ezt a nevezetes dolgot pedig dr. *Visontai* Soma ügyvéd irodájában sütötték ki tegnap, mikor *Tapolcai* nagy lihegve beállított a fiskáliszhoz. Valaki elébe ugrott:

— Parancsol kérem?

— Én? Nem. *Visontai* ur parancsol.

— Hogy méltó?...?

— No igen, személyesen akar velem beszélni.

— Ki mondta ezt uraságodnak?

— Ki? Nem tudom a nevét, de valami vörös haju ember a maguk irodájából. Azt mondta, hogy rögtön jöjnek ide, mert — De kérem mit bámul rajtam? Van én rajtam valami különös?

— Nincs. Azaz hogy igen. Önnek ugyanis nincs prém a kabátján és mégis...

— Ki mondja azt? A prémes téli kabátom otthon van.

— Tehát mégis! Nos uram, akkor hát lerántom a leplet. Az a vörös nem a mi irodánkból való, egyszerűen nem is ügyvédségé, hanem esaló, akinek az a fortélyja, hogy a principálisunk nevében sorra járja azokat, akiknél prémes téli kabátot sejt s mialatt nagy fontoskodva elmondja, hogy mi járóban van, ugy eltereli a kabáttulajdonosok figyelmét, hogy kényelmesen elviheti a bundát.

— Jézusom! — kiáltott *Tapolcai* s szaladt haza. Otthon már a folyosón kiabálta:

— Hol a prémes? A prémes? Megnyugtatósul legyen mondvá, megvolt a prémes.

— **A bosszu.** Valami ügyes népszínműíró hatásos felvonásveget csinálhatna a *Bondár* Ferenc esetéből. *Bondár* Ferenc beleszeretett *Sarkadon* egy szép leányzóba. De nem volt egyedül. Ott settenkedett a szép lány portája körül egy másik legény is. A lány végtére mégis csak *Bondár* Ferencé lett. Meg is tartották a lakodalmat, hetedhét országra szóló mulatózást csaptak. Szólt a muzsika, perdült a tánc. Éjfél felé aztán megjelent a ház körül a kikoszarzott kérés és meggyújtotta a házat. A násznép sikoltozva menekült ki az udvarra, a legtöbbje már súlyos sebbel. Így szakadt vége a *Bondár* Ferenc lakodalmának, lángok közt, sikoltozásban, égő ruhák világánál.

Népszínműnél nem is lehet hatásosabb második felvonásveget képzelni.

— **Puskatűz és ágyútűz.** A délafrikai háboruban is bebizonyosodik az a régi, de nem nagyon valószínű hangzó igazság, hogy a puskatűz nagyobb pusztítást tesz a háboruban, mint az ágyútűz. Ime egy kis statisztika:

	A halottak közül		
	puskatűz	ágyútűz	szurony
1866-ban osztrákot	90	6	4
porost	79	15-6	5-4
1870-ben németet	88	10	2
franciát	70	25	5

Teljesen megegyezik ezzel a statisztikával az elesett angolok és boerok statisztikája.

— **A mentők és a betegsegélyező pénztárak.** *Hegedűs* Sándor kereskedelmi miniszterrel úgy a mentőegyesülethez, mint a kerületi betegsegélyező pénztárak igazgatóságához leirat érkezett, amely szerint a két intézmény között folytatott eddigi tárgyalások megszüntetendők. Arról volt szó, hogy a budapesti mentőegyesület a kerületi betegsegélyező pénztárak betegszállítást magára vállalná. Ezt az eszmét dr. *Kresz* Géza vetette fel annak idején és azóta folytak is e tárgyban éppen a kereskedelemügyi miniszter megbízásából a tárgyalások. A mentők évente 4000 forintot kértek e sok faradságot igénylő munkáért és ezért orvost, kocsist, szolgálkat, kocsit és lovakat bocsátottak volna a betegsegélyező pénztárak szolgálatába. A betegsegélyező pénztárak azonban, melyeknek mellesleg megjegyezve 200 000 tagjuk van, nem mentek bele e drága szállításba. Pedig minden tag után csak hét krajcárt kellett volna évente kivetni, hogy e nélkülözhetetlen betegszállítást sikeresen végezhették volna. E helyett fölirtak a kereskedelemügyi miniszterhez és elpanaszolták, hogy a budapesti mentőegyesület mily horribilis összeget ker. A miniszter pedig leírt és a további tárgyalásoknak jó időre vége szakadt.

— **A ferenovárosi népkönyvtár** ma nyitották meg a régi tűzvédelmi lakányában. Ez alkalomból 180 adag ételet osztottak ki. A megnyitónál a ferenovárosi jótékony nő-egylet részéről jelen voltak: dr. *Hecht* Ernőné, *Favlik* Ferencné, *Vajda* Károlyné, *Römer* Károlyné és *Friedländer* Jenőné; ezenkívül a VIII. ker. izr. jótékony-nőegylet küldöttségét képviseltette magát. Jelen voltak továbbá: *Pohl* Ferenc IX. ker. előjáró, dr. *Hecht* Ernő, *Favlik* Ferenc al-

lamvasuti főfelügyelő és *Vajda* Károly választmányi tag.

— **Non plusz ultra állatvédelem.** Mi mindenre ki nem terjed az igazi állatvédő figyelem... A londoniaknak például most az a félbolond ideájuk támadt, hogy a háboruban rendezzenek be kórházat a lovaknak is és mivelhogy most már nemsokára katona lesz a kutyából is, a kutyáknak is. Azt a kívánságukat memorandumba foglalták s átadták a hadügyminiszternek. Tessék csak elképzelni az angol *Krieghammert*, hogy mit mondott ehhez...

— **Felolvasás az újságírókról.** Az újságírást történetéről tartott ma előadást *Kumlik* Emil, a miniszterelnöki sajtóosztály segédtitkára, a Budapesti népszerű felolvasásokat rendező társulatban. Az időszaki sajtónak, mint a modern világ legelső nagy hatalmának általános méltatása után rövid vonásokban ismertette az olasz, német, francia, angol és amerikai újságírást fejlődését, gyakori kitérésekkel az egyes népek és korszakok politikai, közművelődési és irodalmi viszonyaira s rámutatva, hogy a sajtó fejlődése mindenütt a nemzeti idealizmus és a közszabadság talajából fakadt. A magyar újságírást mult századucsi első terméket (a kuruc *Mercurius Veridicus*-t, a *Pressburger Zeitung*-ot, a pozsonyi *Magyar Hirmondót*, a bécsi *Magyar Kurir*-t különös figyelemmel tárgyalta, majd jellemző adatokban mutatta be a hazai újságírást multját és jelenét. Nagy érdekessége volt az előadásnak, hogy *Kumlik* számos régi magyar újságot és idegen hírlapi specialitást mutatott be. A francia feuilleton keletkezésére, az újságíró iskolákra s a női újságírókra vonatkozó fejtegetései különösen tetszetek. Befejezésül néhány markáns vonással jellemezte a magyar hírlapirodalom rendkívüli hatását hazánk egész közéletére. Az iskolán kívül — ugymond — nálunk alig van intézmény, mely az időszaki sajtóval csak megközelítőleg is versenyezhetne. Tudományos intézeteink, fájdalom, nem népszerűek. Könyvtáraink, muzeumaink üresek. Könyveket, komoly tudományos műveket alig olvas valaki. Újságot mindenki járát, aki nem analfabéta. A magyarság zömét így jórta csak az újság képesíti arra, hogy a korralladhasson, és hátra ne maradhasson az európai civilizációban. A hírlapok jó hatása e szerint kétségben felül áll, némi rossz hatását ismét csak maga a sajtó képes ellensúlyozni. Ennek kaposán lelkesen méltatta a hírlapiról egyesületek működését. A nagy számú közönség élénk figyelemmel és gyakori tetszésnyilvánításokkal kísérte az érdekes előadást.

— **Halálozás.** *Papp* Endréné született *Kovács* Jozefa, *Papp* Endréné, a negyvenes évek jónévi kőtőjének özvegye, e hó 27-én 80 éves korában meghalt. Szerdán, november 29-én temették el *Szatmáron* a családi sírboltban. *Petőfi* az 5 vendégük volt 1846-ban és 1847-ben, mikor *Szendrey* Juliának udvarolt és tőlük rándult ki *Erdődre*, *Szendreyék* házához.

Hajnal Antalné született *temesi Reitter* Ilona november 28-án Fiumében meghalt.

— **Gyermekgyilkos szülők.** Bécsből táviratozza tudósítónk: Két hete, hogy a bécsi esküdtek egy *Hummel* nevű házaspár bünyűgét tárgyalták, amely négy éves leánykáját addig kinozta, amíg az a kinzásokba belehalt. Az esküdtek akkor gyilkosságban vétkesnek nyilvánították ezt a házaspárt, minek folytán a törvényszék a házaspárt kétél általi halálra ítélte. A bécsi esküdtszék most megint ily esettel volt kénytelen foglalkozni. Ezuttal egy *Kucsera* nevű házaspár ült a vádlottak padján, azért, mert gyermeküket agyonkinozták. Ma épp úgy, mint két héttel ezelőt a vád gyilkosságra szólt. A tárgyalás folyamán, mely ma ért véget, kiderült, hogy a férfi ártatlan a kinzásért, minek folytán az ügyész este hét órakor a férfi ellen a vádat visszavonta, az asszony ellen azonban fenntartotta. A tárgyalás éjjelkor ért véget és az esküdtek 8 szavazattal 4 ellen *Kucsera* Mariát vétkesnek nyilvánították a gyilkosságban és e verdikt alapján a törvényszék *Kucsera* Mariát szintén *kötélhalálra* ítélte. Két hét leforgása alatt tehát három halálos ítéletet hozott a bécsi bíróság gyermekkinzás miatt, de a legutóbbi napokban még más gyermekkinzási bűnpörök is folytak a törvényszék előtt, melyeknek a lelketlen szülők ellen ugyan nem hoztak halálos ítéletet, de súlyos börtönbüntetésre ítélték őket.

— **Az első segítség.** A kereskedelmi miniszter intézkedésére a Technológiai Iparmuzéumban december hónapban a következő szakelőadások lesznek. Az első *segítségnyújtásról* *balascebnél*. December 1-én. Az emberi alak ismertetése, Csontváz, izmok, véredények (vérkeringés), agy és idegrendszer, mell és hasi szigerek. December 5-én. A sebekről általános-ságban. Tiszta seb, fertőzött seb, a fertőzés okairól. Vérzések csillapítása. (Vérédegyek fölkeresése és le-szorítása.) December 12-én. Sebek kezeléséről. Külön-

KÖRÜTI FÜRDŐ Ujonnan átalakított, nagyobbított
Gőzfürdő összekötve a fedett téli uszodával
és GUZMOSÓ INTÉZET langyos Erzsébet-körut 51.

dőző kötések gyakorlati bemutatásával. December 15-én. A csontrendszer sérüléséről. (Ficamok és törések) Első segélynyújtás ezen baleseteknél kötések gyakorlati bemutatásával. Sérült betegek szállítása. Szállítási eszközökről. December 19-én. Hirtelen bal eseteknél való eljárás ismertetése. Ájulás, napzurás, égés, fagyás, fulladás, mérgezőesetknél kövelet eljárásokról. Mesterséges légzésről. Az ember életét veszélyeztető fertőző betegségekről, különös tekintettel a tuberkulózis (gümőkór) betegsége. Előadó: dr. Chyzer Béla orvos. Az előadásokat minden kedden és pénteken este 7 órakor az I. emelet 23. számú termében (bejárás: Népszínház-utca 8. szám) tartják. Az előadások hallgatására jogosító állandó igazolójegyek az intézet irodájában ingyen kaphatók.

— **Medikus táncosát.** A medicus táncosát rendező bizottság tegnap megalakult. Elnöke: Ifj. Navratil Dezső. Alelnökök: Entz Béla, Péteri Ignác, Schulek Alfréd, Nádosy István. Főtitkár: Groó Béla. Titkár: Mihákovics Elemér. Főpénztáros: Hlatky Tivadar. Pénztáros: Ifj. Morelli Gusztáv. Ellenőr: Babaroz Schwartz Ottó. Háznagy: Erkel Lajos. Főjegyző: S. Tóth Gida. Jegyzők: Dollinger Béla, Mutschenbacher Tivadar. Az alakuló gyűlésen a rendezőbizottság az Újságírók Nyugdíjintézetének hatvan koronát szavazott meg.

— **A dunaparti villamos.** A Budapesti Városi Villamos Vasut-Társaság által az Eskü-térről az Akadémiáig a pesti oldalon tervezett villamos vasut tárgyában ma Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter elnöksége alatt értekezlet volt a kereskedelmi minisztériumban. Az értekezleten először is megvitatották az alsó-rakparton viadukton folytatandó pályatervnek egyes részleteit, amelyekre nézve esetleg tüzetesebb műszaki szakvéleményt is fognak kérni. Majdnem az összes jelenlevők hozzászóltak a kérdésekhez, melyeket behatárolt és eredményesen megvitatott. Az államtitkár felkérésére Kádár Gusztáv műszaki tanácsos, mint előadó, ismertette a tervezetet és az eszmecserét vezette be. Az előadó részletesen ismertette a vasuti tervet, mely szerint a meghosszabbított vonal az Eskü-térről a Ferenc József-írig viadukton; a Ferenc József-térről az Akadémiáig utcaszintben, a sétányok mentén, a szegélyköztől 2 méter 20 centiméter távolban halad. A viadukt símmagassága a Duna nullpontja felett 8 méter 50 centiméter lenne. A miniszter végül köszönetet mondott a jelenvoltaknak.

(x) **Eredeti Mikulások**

Kertész Tódornál.

Dal a bacillusokról.

A budapesti fertőtlenítő intézet kocsijából az ágyeműt és fémerneműt ellopta a Liliom-utcában egy Magyar és egy Horvát nevű suhanc.

Rabbi Akkiba,
— Békén nyughatsz a sirba' —
Téged a hir már elfeled,
Mert van már új a föld felett:
Ott volt Mocsán a penecillus,
Most meg a lopott bacillus.
„Magyar” s „Horvát,”
Hogy rossz barát,
Starosevics hiába mondja,
Volt a fenti két urnak gondja,
Hogy megeafólia . . .

Magyar s Horvát,
A két barát,
— Hisz ez mindennapos dolog,
Unatkozott.
Üres, kopár a népliget,
Az idő is nagyon hideg,
Mit csináljon most a magyar,
Hogyha szórakozni akar?
Nincs ringlispel, nincs sulydobás,
Mégis kén' szórakozás . . .
Es szól Horvát: „Hallod, koma,
Az élet szürnyű ostoba,
S olyan zord, hideg a tél,
Hát mit tegyünk, Magyar, beszélj!”
Felelt amaz: Úgy van barátom,
Most már látom,
Hogy a szived velem rokon,
Mert én is így unatkozom.
E nagy unalom tetre hiv,
— A rendőr meg a detektiv
Ha dühöng majd, — az ő baja,
Mi mulatunk raj', hajaha!
S a két „ur” olyat csinált
Mit még Európa nem pipált.
Már minden régi és kopott,
A két barát
Tebát:
Bacillust lopott.

Rabbi Akkiba
— Békén nyughatsz a sirba' —
Téged a hir már elfeled,
Mert van már új a föld felett,
Ott volt Mocsán a penecillus,
Most meg van lopott bacillus.

Nándor.

Egylet, egylet, — az akarunk lenni!

A belügyminiszterhez K. Zoltán és társai benyújtották Az Andréét hazavárók egyletének alapszabályait.

Miniszter: És azonföli?
Titkár: Van még egy pár apróság. Néhány egylet kéri, hogy erősítsük meg alapszabályaitak.

Miniszter: Lássuk.

Titkár: Itt az „Andréét hazavárók egyesülete.”

Ezek Andréét várják.

Miniszter: Tovább.

Titkár: Második a „Füstkarikafuvók, nézők és szagolók országos egyesülete”. Huszonöt tag.

Miniszter: S a harmadik?

Titkár: Ez negyven tagból áll. Címe: Budapesti vérkeringők szövetsége.”

Miniszter: Tovább.

Titkár: Beadta alapszabályait a „Szivdobogók és pulzushallgatók mint emésztők országos egylete” is. Kétszáz tag.

Miniszter: Van még?

Titkár: Van. Itt van a „Leszarmazottak, mint apa- és anyatulajdonosok székesfővárosi egylete.” Ennek éppen annyi tagja van, mint a „Csak bána-tosan! Bánffy-sajnálók sóhaj-egylete”-nek. Vagyis tizenkettő.

Miniszter: Több nincs?

Titkár: Még kettő van.

Miniszter: Hogy hívják őket?

Titkár: Az „Egyletet alakított országos egyesülete” és az „Egylet meg be nem iratkozottak egylete.” Több nincs. Talán nem is lehet.

— o. —

FŐVÁROS.

(*) **Uj állások a fővárosnál.** A tanács több új állásra hirdetett pályázatot; ilyenek: egy másodosztályú tiszti ügyései állás, egy köztemetői ellenőri, egy számvéveségi számszámegelő, egy számfelügyelő, egy segéd-gépzési, egy pénztári tiszti és nyolc vásárcsarnoki altiszti állásra. A pályázati határidő az állások egy részére ma járt le, a többire pedig a jövő hónap folyamán. A mai napig 385 kérvény érkezett be az iktató hivatalba. Az érdeklődés leginkább a tiszti ügyései állásra irányul. A közgyűlés bizalma leginkább dr. Szabó Imre ismert fővárosi ügyvéd és író iránt nyilvánul, aki a tiszti ügyészségnek már régi kipróbált embere.

(*) **A közterületek burkolása.** A közterületek burkolásáról szóló szabályrendelet-tervezet tárgyalását ma délután folytatta és be is fejezte a pénzügyi és gazdasági bizottságnak ebből a célból kiküldött albizottsága Matuska Alajos alpolgármester elnöksége alatt s Bárczy István tanácsjegyző előadásában. A mai napra a burkolás-járlékok behajtása körül felmerülő jogi módoszatok megállapítása maradt. A szabályrendelet a jövőhöz köztét hónap elején lép életbe és az érvényessége mindazokra a burkoló munkákra kiterjed, amelyek után a burkoló-járlékok kivetése a szabályzat életbeléptetéséig még meg nem történt.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **A fegyverkovács.** Uj betanulással került ma színe az Operában Lortzing három felvonásos „Singspiel”-je, a *Fegyverkovács*. Mit jelent ez az „uj betanulás”? Az ember azt hinné, hogy legalább is négy-öt új szereplővel lesz dolga. De nem. Minden szereplő a régi, egyet kivéve. A vén kisasszonyt, akit Mahler idejében Hensler Helén reprezentált, ma este a szorgalmas Várent kisasszonytól láttuk. Ez az egész újítás. A többi szereplő Ney Dávidtól kezdve Kiss Béláig mind a régi ensemble. — A *Fegyverkovácsra* állítólag két hónap óta készül az Operaház. Tömerdek rendelkezés és zenekari próbát tartottak belőle; annyit, hogy a *Pernahajder* egészen leszorult a játékről. Siegfried jön december másodikán, abban a hiszemben, hogy pár nap múlva részt vehet a *Pernahajder* budapesti premiére-jén, — és Siegfried nem fogja meg látni a *Pernahajder*t, hanem e helyett megláthatja Lortzing elavult daljátékát, a *Fegyverkovácsot*, új betanulással. A „Bärnhäuter” budapesti premiéreje pedig elmarad januárra. — Kérdés: érdemes volt-e két hónapig vesződni a *Fegyverkovács* föllevenítésével? Lortzing akkor sem volt több német lokalitás nagyságnál, amikor naivabb volt a világ és szivesen mulatott olyan ártatlan, együgyű komikumon, amilyenek ezek a Lortzing-féle librettók tele vannak. A mai közönség finomabb, kényesebb izlésű nem elégethetik ki az olyan elmésségek, hogy valaki alól kirántják a székelt és az illető egész hosszában hanyatt vágódik a színpadon: vagy hogy egy vén

kisasszony megcsókoltatja magát egy csinos fiatal urral, aki a csókadás pillanatában ezzel a felkiáltással fordul a közönség felé: Brrr! — A zenei részekben sokkal több az értékes tartalom. *Mária* nagy áriája és a terzett az első felvonásban hangulatos, kellemes; *Konrad* és *Mária* duettje a második felvonásban poétikus fokozattal végződik; *Stadiner* strófái az opera végén dallamosan idézik föl az eltűnt ifjúságot; a kórusok különösen szépek minden felvonásban. De az összbemnyomás mégis az, hogy Lortzing zenéje kopásnak indult; hogy a kisebb tehetségek édesésk szentimentalizmusa vonul át az egész munkán; hogy nagyon sok benne a sablon és a jellemzés seholsem első rangú; hogy a komponista nem volt igazi nagy költő, aki minden idők számára ír. — Az új betanulás-t kedves, tisztességes munkának minősíthetjük, *Mader* Raoul lelkiismeretesen vezette a zenekart, de gondolkodjunk csak vissza *Mahlerre*, aki briliánsan tanította be nálunk a *Fegyverkovácsot* direktorságának mézes hetiben és *Mária* szerepében *Nadányt* vendégül léptette föl. Volt-e nagyobb hatása akkor a *Fegyverkovácsnak*? Bizony nem volt. Ha nem volt sikere a *Mahler* fényes betanításának, lehetett-e sikere a mai reprise-nek? A közreműködők közül *Ney Dávid*, a „hires fegyverkovács és állatorvos” vitta ki a legzajosabb tapsokat remek énekével. Sz. *Bárdossy* Ilona nagyon csinosan énekelte nagy áriáját és *Takáts* pompás baritonja régen csengett nemesebb érccel, mint ma este a kovácsnak fölözött gróf szerepében. *Hegedűs* sváb lovagján pompásan lehetett mulatni és *Kiss Béla* is megérdemelte, hogy a csatlós erietjét nyílt színen megtapsolják.

** **A soproni színházi bizottság nyelvkérdése.** Sopron város közgyűlése, mint táviratozák, ma foglalkozott a város színházi bizottságának ismeretes ominózus határozatával, mely kimondta, hogy üléseinek jegyzőkönyveit német nyelven vezeti továbbra is. A közgyűlésnek erre a tárgyra vonatkozó részéről szóló távirat így szól:

Sopron, november 30. A városi színházi bizottság jegyzőkönyvi nyelve körül támadt, a lapokban szelöltetett ismeretes vita a mai közgyűlésen *Simon* Ödön főispán elnöksége alatt békés összhangzatos megoldást nyert. Több szólok, köztük *Szilvassy* Márton és *Konia* József kiemelték a németajkuak hazafias magyar érületét és a magyarosodásnak Sopronban nagyarányú hódító terjedését. *Gebhardt* polgármester a békés fejlődés szükségét hangsúlyozta, mire a közgyűlés *Hoffmann* Pál indítványát egyhangulag elfogadta, hogy a tárgya felett napirendre tér. A közgyűlés egyuttal óhajtatást fejezte ki, hogy a jegyzőkönyv jövőre magyarul vezettségék. A németajkuak lelkesedve szavaztak a magyar nyelv mellett.

Bennünket ez a közhangulat megnyugtatótá cölöz távirat nem egészen nyugtat meg. A mi nekünk feltűnik, az, hogy Sopron város közgyűlése csak mint óhajtatást fejezte ki azt, hogy a színházi bizottsága jegyzőkönyvi nyelve magyar legyen s nem kötelező határozattal mondta ki ezt. E közt nagyon lényeges különbség van. De hát az „összhangzat” kedvéért mi is hajlandók vagyunk a kérdést fölött napirendre térni, feltéve, hogy a színházi bizottság meg fog felelni a közgyűlés óhajtatásának és ezután magyar nyelven szerkeszti jegyzőkönyveit. Ha azonban ezt nem tenné, akkor számíthatunk a bizottság hazafias tagjaira, hogy nem hagyják abba a küzdelmet. A közvéleményt és bennünket is a maga oldalán fogja találni és küzdelme győzelemmel fog végződni.

** **Jókai a pozsonyi színházban.** *Jókai* Mórt, aki feleségével együtt a *Fekete vér* című darabjának bemutatására Pozsonyba ment, mint egy táviratunk jelenti, nagy diszszel fogadták. Már a pályaudvarban nagy közönség várta, ahol Pozsony városa, a *Toldy*-kür és *Rele* igazgató társulata élén üdvözölte. *Jókai* a nap folyamán meglátogatta *Erolly* alpolgármestert és *Andrássy* főjegyzőt, kik a város nevében tisztelték és *Jókai* feleségének gyönyörű virágcsokrot nyújtottak át. *Jókai*, aki a város diszpolgára, válszában örömet fejezte ki a város csodálatos fejlődésén. A *Fekete vér* előadása közben a *Jókai*-párt zajos tüntetésben részesítette a közönség. Előadás után a színház mindkét társulata által rendezett vacsorán a *Jókai*-pár is résztvett.

** **Hangverseny.** A lipótvárosi kaszinó december 4-én, hétfőn esti tíz órakor saját helyiségében hangversenyt rendez. Az estén közreműködnek: *Ábrányiné*, *Blaha* Lujza, *Károly* Klára, *Mihalovics* Ödön, *Alberti* Werner, *Bloch* Mór, *Herzfeld* Viktor, *Habay* Jenő, *Kun* Laszli, *Mader* Raoul, *Takáts* Mihály s a filharmoniai zenekar. Jegyeket december 1. és 2. napjain 12—2 óra között lehet előjegyezni. A hangversenyt tea est követi.

** **Három új olasz színtársulat.** Olaszországban a jövő évre három új színtársulat alakult: *Tina* di *Lorenzo* Flavio *Andoval*, *Illa* *Vitaliani* Carlo *Duseval*, (*Duse* Eleonora fivére), és *Emilia* *Varini* Carlo *Beltramo*val alakított társulatot.

Az Operaházban ma, pénteken *Bartolucci* Viktória és *Warmuth* Ignác vendégfellépésével *Aidá* adják rendkívüli bérlétszűnetben az Operaházi és Nemzeti Színházi nyugdíjintézetek javára. Ezuttal 150-edszer kerül színpadra *Verdi* *Aida*-ja nálunk; 69-szer a Nemzeti Színházban, 80-szor az Operaházban adták. — Holnap, szombaton *Déri* Jenő tenorista, az aradi színház tagja kezdi meg vendégszereplését a Bajazzók *Canio* szerepében.

Nemzeti Színház. *Curel* *Cimzeles feleség* (La figurante) című 3 felvonásos vígjátéka, amelynek főpróbáját ma tartották meg, pénteken, december 1-én, körül először színpadra *Kóbor* Tamás feldarabjában a következő szereposztással: *Renneval* Henri — *Császár*, *Monneville* Theodore — *Bercsenyi*, *Monneville* Heléne — *Helvey*, *Françoise* — *Török* Irma, *Guillaud* — *Paulayné*. A darabot szombaton páros bérlétszűnetben, vasárnap pedig bérlétszűnetben megismétlik.

Egy bécsi komikus kitüntetése. *Blaselnek*, a bécsiek kedvelt komikusának, ötvenéves színész-jubileuma ötletéből, a király a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

Gergely Giza sikerel. A *győri* közönségnek már évek óta nem volt olyan kedvence, mint amilyen a társulat mostani szubrett-primadonnája, *Gergely* Giza, akinek minden fellépése egy-egy újabb diadalt hoz a fiatal művésznőnek. Legutóbb *Lili* címszerepében és *A bibliás asszony* márkinéjában lépett fel a fiatal művésznő s mind a két alakításáról a legnagyobb elismeréssel írnak a *győri* újságok. A közönség is teljesen kegyelő fogadta a társulat e kiváló képességű szubrett-primadonnáját s tetszésének minden jeleit elhalmozta.

Német színház Péterváriban. A *Berliner Börsencourir* arról értesül, hogy a jövő évtől fogva *Péterváriban* megint lesz állandó német színház. A *Herold* szerkesztője kibérelte a *Komorov*-színházat, amelyben a német évad nyolc hónapon át fog tartani. Az orosz fővárosban pár évvel ezelőtt már volt állandó német színház, de megbukott.

Fálmay Ilka az An der Wien színházban. *Fálmay* Ilka, egy bécsi újságnak a híre szerint, mégis csak visszatér az *An der Wien* színházhoz. A *diva Heubergernek*, az *Operabál* szerzőjének új operettjében fog fellépni. A *Heuberger*-féle új operett címe: *Az életmód*.

Maaskazene egy színházigazgatójának. A *zürichi* városi színház igazgatóját, *Straup* urat, az ottani diákok maaskazenevel tisztelték meg. A *zürichi* diákság ugyanis minden esztendőben egy előadást szokott rendezni a színházban s az igazgató az idén nem volt hajlandó átengedni a színházat a diákokéadásra. Ezért aztán maaskazent adtak neki.

Kopácsy Juliska a Carl-Theaterben. *Kopácsy* Juliska aláírta a *Carl-Theater* szerződését, amely erre az évadra ehhez a színházhoz köti. A művésznő *A kis káplár* című operettben fog fellépni.

Varney-jubiläum Párisban. *Varney* operettje, a *Tiszt urak a zárdában*, a jövő héten éri meg a párisi *Gaité*-színházban a századik előadását. Ez az operett reprihének a nagy sikerét jelenti. Az operett, mint újdonság, a *Folies-Dramatique*-ben került színpadra, ismét átvitték a *Menus-Plaisirs*-be s a két színházban a *Varney*-operett közel ezerkétszáz előadást ért meg.

A Bibliás asszony jubileuma. A *Bibliás asszony*, *Roger* operettje holnap, pénteken, éri meg a *Népszínházban* ötvenedik előadásának a jubileumát. Az operett a *Népszínház* egyik legnagyobb sikere volt a múlt évadban.

Műsorváltás a Népszínházban a vasárnap délutánra kitűzött Székely katoná helyett A falu rossza kerül színpadra a főszerepben Blaha Lujzával.

Henschel fuvaros francián. *Hauptmann* *Gerhard* drámája *Henschel fuvaros* színpadra került *Brüsszelben* a *Theatre-Flandamban*. A német drámaigen mély hatást tett.

A berlini színházak rémülete. *Berlinből* táviratozták, hogy a városi képviselőtestület egy bizottsága szociálpolitikai okokból oly határozatot hozott, mely a berlini színházakra nagyon kellemetlen következményekkel járhat, ha ugyan a községi képviselő testület is hozzájárul az indítványhoz. Az iskolaköteles gyermekek ipari tevékenységének korlátozásáról van szó. Azt akarja a bizottság, hogy 12 éven aluli gyermekeknek a színpadon való fellépése tiltsák meg. Ennek az lenne a következménye, hogy igen sok darabot nem lehetne előadni és a királyi ballettiskolát is be kellene csukni. A színházigazgatók még nem foglaltak állást az indítvánnyal szemben.

Vidéki színház. A kolozsvári Nemzeti Színház intendánsa megújította *Bajor* Riza szerződését, akinek a művészetét a kolozsvári közönség minden alkalommal méltányolta. — *Parlaghy* Kornélia, a kassai színház kiváló művésznője virágvasárnapról kezdve az aradi színházhoz szerződött.

Aida a Hirmondóban. *Pártosné Bartolucci* Viktória és *Warmuth* Ignác vendégfellépésével *Verdi* *Aida* kerül színpadra holnap (pénteken) a m. kir. Operaházban. A *Telefon Hirmondó* az előadást közvetíteni fogja s így az előfizetők otthon is végighallgathatják. Opera után tízenegy óráig felvételt katonaság és cigányművészek hallhatják a kagylókon.

Perotti a Wintergartenben.

— A *Budapesti Napló* levelezőjétől. —

Berlin, november 29.

Mai táviratomban már értesítettem Önöket, hogy *Perotti* Gyula, a budapesti királyi Operának volt hűsténője nagyot és merészet gondolt: a színpad deszkáiról átlépett a „breitli“-re. Ennek a lépésnek következményei egyelőre beláthatatlanok. Az a levél, amelyet *Perotti* ma hoztam, mint az egyedüli budapesti lap tudósítóhoz intézett és amelyet kivonatolva alább közlök, nagy rezignációval számol be ennek az elhatározásnak az okairól. Egy hétel ezelőtt még magam is hittem, hogy *Perotti* az itteni udvari operában fog vendégszerepelni. Ebből azonban ismeretlen okokból nem lett semmi. Ma kellett volna a *Theater des Westens*ben *Perottinak* *Manrico* szerepét énekelnie. A művész fellépése azonban elmaradt s egy szomorú levelet kaptam tőle, amelyben arról panaszkodik, hogy a *Theater des Westens* igazgatója nem éppen udvariasan bánt el vele, a vendéggel. A külföldi gyönyörű színházról magam sem mondhatok sok jót. A vezetéke gyöngye kezekben van és szörnyű fejtelenség uralkodik benne. Ime a levél kivonata, illetőleg az érdekesebb részei:

... Nem vagyok jól disponálva és ez az oka, hogy mai fellépésemet lemondottam. *Hofpauer* igazgató ur érthetetlen magaviseletét tanúsított irántam. Bár ma bejelenttem magamat nála, nem fogadott, hanem azt izente, hogy majd a próba után találkozunk. Ez a próba egyszerűen leirhatatlan. Az egész személyzet hiányzott, azonban két egymással veszekedő *Leonora* jött a színpadra. Próba után ismét nem találkoztam az igazgatóval, mert elment már a színházból. Végtelemül bosszantott az igazgatónak ez az eljárása. Később levelet kaptam tőle, amelyben *Hofpauer* ur meglehetősen ügyetlenül igyekszik mosakodni...

... Ön tudja, hogy oly nagy anyagi veszteségeket szenvedtem, hogy elsősorban megélhetésemet kell biztosítanom...

... A *Wintergarten* különben is olyan vállalat, amely már sok előkelő művészeknek adott alkalmat nagy erkölcsi sikerekre is. És mégis még két héttel ezelőtt visszautasítottam egy a mainál is csábítóbb szerződést éppen *Budapestre* való tekintettel. Ma azonban, midőn *Biztos forrásból* tudom, hogy a *budapesti operának* már amennyi sincs szándékában engem visszaszerződtetni, nem lehetek másképp tekintettel, mint saját anyagi helyzetemre...

Ehhez a levélhez tulajdonképpen alig lehetne valamit hozzáfűzni. Mindenesetre kérdés, vajon nem inkompatibilis-e a könnyű muzsa hajléka a *Magyar Királyi Operaház* tagságával? Annyi bizonyos, hogy a *Wintergarten* tényleg nem tekinthető közönséges orfeumnak. *Geistinger*, *Pálmay* Ilka, *Garnier*, a párisi *Opera-Comique* híres primadonnája, *Guille* tenorista, aki *Pattinak* volt *Amerikában* partnere, és még sok jelentékeny művész igen nagy sikerrel énekel a *Wintergartenben*. Azt hiszem tehát, hogy — ha egyéb nem — ez nem fog ártani *Perottinak*.

Csodálatos azonban, hogy mennyire hódít manapság különösen itt *Berlinben* a *Varieté*-színpad. Egymásután lépnek át különösen az operette kiválóbb tündöklő csillagai. És hiába kelnek ki ez ellen a színházigazgatók és híres írók. *Blumenthal* Oszkár is már több cikkben irt ez ellen, de haszталanul.

Perotti pénteken, december 1-én és a *Wintergartenben* először fellépni. A *Hugenották*ból fogja *Raoul* áriáját énekelni.

S. Gy.

MŰVÉSZET.

□ **Az új tőzsdépalota.** Ma délután járt le a tőzsde új palotájára hirdetett terv-pályázat. Összesen 33 pályamű érkezett be, a pályázati feltételek értelmében valamennyi hazai építész-től. A tervek, amelyek közt, értesülésünk szerint, több igen kiváló munka van, ma délután átvitték az Akadémia dísztermébe, ahol már holnap délelőtt megkezdí a bíráló bizottság működését. A pályaterveket csakis a jury-munkálatok befejezése után állítják ki közszemlére. Tehát ennek a palotának építő-bizottsága sem tért el attól a bevett rossz szokástól, amely a nagyközönség kritikájától félt az elfogultlan bírálatot. A tőzsde palotája nem magánember háza s azért jogosult az a kívánság, hogy az minden tekintetben díszére váljék fővárosunknak. A reá szánt harmadfél millió is elég nagy összeg ahhoz, hogy nem korlátozhatta a művész teremtő erejét, amint hogy a szép számban érkezett pályatervek nemcsak a magyar építész haladásáról tanusodnak, de több olyan is van köztük, amely

végrehajtva versenyre kelhet a világ sok híres bázse-épületével. De hogy valóban a leg-szebb és legalkalmasabb pályaterv győzzön, nagyon kívánatos volna, hogy a nagy közönség körében és a sajtóban beható diskusszió induljon meg a pályatervekről és a különböző véleményekről lesszűrődve alakuljon a jury végleges döntése. Nagya becsüljük mi a bíráló-bizottságtagjainak szaktudását, lelkes ügy-szeretetét és mindenekfelett meg vagyunk győződve arról, hogy minden tetintet mellőzésével, pártatlanul fogja meghozni ítéletét, de soha sem állíthatja senki az ellenkezőt más íly pályázatok eldöntésénél sem s mégis hány középületünk, hány szobrunk sinylette meg ezt a helytelen rendszert. A mult tanúságai meggyőzően bizonyítanak a régi rendszer ellen.

□ **Szilágyi Dezső arcképe.** *Balló* Ede, a kiváló festőművész már megfestette *Szilágyi* Dezső arcképet, amelyet tudvalevőleg *Percezel* Dezső, a képviselőház elnöke rendelt meg a házelnökök galériájába. A művészi alkotás sötét magyar díszben örökíti meg *Szilágyi* Dezsőt s akiknek alkalmuk volt látni a festményt, azt mondják, hogy művészi tekintetben ez a legértékesebb a házelnökök arcképcsarnokában. *Balló* Ede a teli tárlaton is bemutatja legújabb művét.

□ **Iparművészetünk Oroszországban.** A pétervári császári művészeti egyesület nemzetközi iparművészeti kiállítását, mint már jeleztük, szombaton, december 2-ikán nyitja meg az orosz cár. A magyar osztály felállítását már befejezte *Radics* Jenő, az Iparművészeti Múzeum igazgatója és *Bruck* Lajos festőművész, aki a Képzőművészeti Társulat megbízásából a képeket rendezte. Az orosz szakemberek nagy elismeréssel nyilatkoznak a magyar kiállításról, amely mindenképpen felülmúlja az osztrákok kiállítását. Képeink ugyan nem különbek mint az osztrákoké, de iparművészetünk sokkal érdekesebb. Az oroszok különösen a kovácstól vastárgyainkat bámulják, amelyek méltó feltűnést keltenek.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság** ma este öt órakor báró *Radvánszky* Béla elnöklése alatt igazgató választmányi ülést tartott, amelyen dr. *Illésy* János fölvasta *Pör a Nagy-Mihályi címer bitorlása miatt* című értekezését.

Magyarországon, a címer használatát szabályozó törvényeink csak egy van, 1883-ból, s ez is csak az ország címerének használatát szabályozza, a magánosok címerét nem. 1848 előtt nálunk a vármegyék voltak a nemesség őrei s ügyeltek arra, hogy jótalanul a nemességgel vissza ne lehessen élni. Címertörvény pör Magyarországon nagyon ritkán akad, mert a címer nem lévén a nemesség kizárólagos attribútuma, nem igen törődtek vele, ha valaki illetéktelenül használta. *Bárczay* *Heroldikájában* csak egy pörös esetről van említés: a *Pribék* családé, a *Nagy-Mihályi* címer bitorlása miatt. Ezt a pört ismereti *Illésy* János értekezése.

Megindította ezt a pört gróf *Sztáray* Imre 1752-ben, szeptember 23-án a királyi táblánál, a család címerének használatá miatt, a *Villei* *Pribék* és az iványi *Fekete* családok ellen. Az ítélet 1774. augusztus 27-én hozta meg a tábla, amely elismerte a *Pribék* és *Fekete* családok jogát a *Nagy-Mihályi* címer használatához, mely ítéletet 1775-ben a hétszemes tábla is megerősítette.

A felolvasás után *Aldásy* Antal jegyző bemutatta *V. László* királynak 1454-ben a *Pethendi-Buday* család számára kiadott, eddig ismeretlen címeres levélét, amelyet ifjabb *Reiszig* Ede fedezett fel.

A folyó ügyek során három új évdíjas tagot vettek fel. A választmányban megüresedett helyeket *Dániel* Gábor, ifjabb *Reiszig* Ede és *Varju* Elemérrel töltötték be.

A pénztári kimutatás szerint a társulat vagyona jelenleg 15.404 forint és 60 krajcár. A naggyűlés napján december 12-ikét tűzték ki, a mikor *Csoma* József tart felolvasást: *Az első magyar címeradományozásokról*. Ugyanakkor az egyik másodelnöki méltóságot is betöltik.

□ **A Természettudományi Társulat** állattani szakosztálya holnap, december 1-én esti 6 órakor a müegyetem állattani intézetében ülést tart. A tárgysorozat a következő: 1. *Aigner* Lajos, *Niesey* István lepke-biológiai megfigyelései. 2. *Gorka* Sándor Adatok a coelopterák tápiálós csövének morfológiai és physiologiai ismeretéről. (Bemutatással). 3. Dr. *Kertész* Kálmán Uj-Guineai dípterák. (Bemutatással).

VIDÉK.

— (Pestvármegye közigazgatási bizottsága) december 16-án délelőtti tíz órakor a megyei székház dísztermében tartja meg rendes havi ülését.

— (Református papválasztás Nagybányán.) Nagybányán az ev. ref. egyház közönsége e hó 28-án töltötte be a kiváló egyházi író és pap, *Gergely* Károly halálával megüresedett lelkesi állást. A jelölés-választás iránt óriási nagy érdeklődés mutatkozott s a közbizalom *Soltész* Elemér debreceni püspöki segédlelkész mellett nyilatkozott meg, kit is nagy többséggel választottak meg Kovács Zsigmond tassi

és Szendi Lajos pacséri lelkészek ellenében. Az új papnak teljes képzettsége, rokonszenves modora s rendíthetetlen hazafias érzülete teljes garanciát nyújtanak arra nézve, hogy Nagybányának nemzetiségileg exponált vidékén teljesen meg fog felelni ama várakozásoknak, melyeket hívei jövőendő működéséhez fűznek.

— **Ünnepelt alispán.** Nagy-Károlyról táviratozták: Szatmármegye törvényhatósága mai közgyűlésén ünnepelt meg Nagy László alispán hivatalába lépésének tíz éves fordulóját. Iszák Dezső inltványára küldöttség hívta meg az ünnepeltet a közgyűlésbe, akit óriási éljenzéssel és tapsal fogadtak. *Hugonny* főispán meleg szavakkal emlékezett meg az alispán nagy érdemeiről. Néhány miniszteri leirat tárgyalása után, *Luby Géza* országgyűlési képviselő szép beszéddel üdvözölte az alispánt. Az ünnepelt beszédét többször hosszantartó taps és éljenzés szakította félbe és mikor befejezte, nagy óvációkban részesítették. Elhatározta a közgyűlés, hogy az alispán érdemeit és az üdvözlő beszédeket jegyzőkönyvileg megőrökíti, a mai közgyűlést most nem folytatja, hanem a napirendet holnap tárgyalja. A közgyűlés az új költségvetés és az ezzel kapcsolatos alispáni indítványt az utok kiépítésére nézve a december 14-én tartandó közgyűlésre halasztotta.

A közgyűlés után az alispánnal több mint harminc küldöttség tisztelt meg minden részéből. A jubileum alkalmából mintegy száz üdvözlő távirat érkezett, többek közt báró *Fejérváry* és *Darányi* miniszterektől, *Láng* és *Chorin* képviselőktől, a Petőfi-társaságtól és *Bartók* Lajostól.

— **Kolozsvár város gyűlése.** Kolozsvárról táviratozták: A városi képviselőtestület többnapos tárgyalás után letárgyalta a költségvetést. A pótdátó 49 százalékbau állapototk meg. A közgyűlésen *Kondász* bizottsági tag indítványozta, hogy a város adóztassa meg a vasuti tisztviselőket is és vessen ki pótdátó az új házakra. Az indítvány vitát kellett s végre kiadták a tanácsnak.

— **Lelkész-választás.** *Békés-Csabáról* jelenti tudósítónk, hogy a negyedik evangélikus lelkézi állást ma töltötték be választás után. *Csepreghy* György füzekas-varsándi lelkézt 414 szavazattal megválasztották *Knyihár* Károly 233 szavazata ellenében.

Nyiltér.

December első felében jelenik meg

Kabos Ede új regénye

A verebek.

A karácsonyi könyvpiacon egyik legérdekesebb újdonsága.

A regény közel 300 oldalon, gyönyörű kiállításban jelenik meg s az aró korót

ára 3 korona.

Megrendelhető:

a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában

József-körút 18. szám.

Kleinoscheg-Elysée
a Szeged Pesti Szegő

(Az s rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

EGYESÜLETEK.

(**Hivatalos körút.**) *Clair Vilmos*, a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület új titkára már megkezdte körútját az egyesület működési területébe tartozó tíz törvényhatóságban. Első utja a Zólyomvármegyei választmányhoz vezetett, mely dr. *Répassy* Mátyás zólyomvármegyei alispán alelnök vezetésével s a titkar részvételével, Besztercebányán látogatott ülést tartott. A titkar innen *Körmöcbányára* utazott, ahol az egyesületi vagyonot tekintette meg s a vonatkozó számadásokat megvizsgálta. Legutóbb pedig *Selmecbányán* járt s az ottani egyesületi ügyekben tájékozódott. Az új titkár mindenütt szívélyesen fogadták.

(**A Magyar Jogászegyletben**) december 2-án (szombaton) este 6 órakor dr. *Illés* Károly tart előadást a járásbírósg előtt eljárásról, különös tekintettel a vad képviselőre. A felolvasás az ügyvédi kamara helyiségében (Szemeru-uca 1.) lesz.

(**A Balatonvidéki Kör**) december 2-án kezd meg tارسas összejöveteleit *Andrássy*-út 24. számú I. emeleti helyiségében.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A budapesti ügyvédi kör közgyűlése.** A budapesti ügyvédi kör ma este 6 órakor tartotta rendes közgyűlést dr. *Szolner* Lajos elnöklete alatt. A választmány évi jelentése a kör elmúlt évi tevékenységéről ad számot. Majd megemlékezik a kör tagjait ért gyászról. A kör tagjainak száma a múlt évben 478 volt, jelenleg 492. A folyó évben felvettét 28, kilépett 8, meghalt 6 s így a folyó évi száporodás 14. A jövő évi köztisztviselőirányzat 9666 forint 44 kr. Ezután a tisztviselői és választmányi tagokat választották meg.

§§ **Az esküdtek lajstroma.** Holnap, december 1-én fejezik be a budapesti büntető törvényszéken az új büntető eljárás esküdtszéki tagjainak kiválogatását s ezzel egyidejűleg a bizottság lezárja az esküdtszék tagjainak alajajstromát. A jövő hét folyamán kisorsolják a január havi esküdtek neveit s ezeknek haladéktalanul kézbesítik a tárgyalásokra való idézést.

§§ **Sajtópör.** A *Népszava* cikkirő legtöbb dolgot adnak a sajtóbírósgnak. Ma délután *Gulyi* Mátyás asztalos-segédet vonták felelősségre azért az osztálygyűléstérre ígató cikk miatt, melyet a *Népszava*ba írt. Fölmentő verdikt után, amelyet az esküdtek doyenje, gróf *Baththyány* Elemér hirdett ki, a sajtóbírósg is felmentő ítéletet hozott s a kinostárt a költségek megfizetésére kötelezte. December negyedikén *Novák* Antal, december 7-ikén pedig *Kenéz* József felett fognak törvényt ülni. Eme két sajtópör letárgyalása után a sajtóbírósg megszűnik s ennek tagjai december hó folyamán rabos ügyeket fognak tárgyalni.

§§ **Szeocsódy-ügy.** A budapesti büntető törvényszék a jövő téftión kezdi meg *Szeocsódy* Kálmán pénzügyminiszteri tisztviselő és társai bűnpörének tárgyalását. *Szeocsódy* Kálmánt és társait azzal vádolják, hogy a magyar királyi államnyomdából több ezer forint ára kislejeztett bélyeget loptak. A vádlottak fele része időközben megszökött és így a hétfői tárgyaláson csak négyen állanak a törvényszék elé. A vizsgálatot közokirathamisítás címén indították meg *Szeocsódy* ellen, utóbb a vizsgálat befejeztével az ügyész sikkasztásért emelt vádat, a törvényszék pedig lopásért helyezte vád alá a bűnösöket.

§§ **Ormós Dávid.** Nyolc napi tárgyalás után ma hozta meg a törvényszék az ítéletet *Ormós* Dávid és társai bűnpörében. A hosszúra nyult tárgyalásnak meglepő eredménye az, hogy *Ormóst*, valamint két társát a törvényszék, a terhükre rótt cselekmények halmazata alól felmentette.

§§ **A Notarbartolo-pör.** Milanóból táviratozták: A Notarbartolo gyilkossági pör tárgyalása egyre növekvő érdeklődés mellett folyik Milanóban. A tegnapi előtti vallomások közt érdekes volt *Lucchesi* volt palermoi rendőrfőnök vallomásának az a része, melyben azt állította, hogy *Palizzolo* részt vett az egyik vádlottak, *Carollo* fiának keresztelőjén. Tegnapi *Cervis* palermoi rendőrségi felügyelőt hallgatták ki, aki a szicíliai bank eleni vizsgálattal volt megbízva. *Cervis* azt mondja, hogy az igazgatóságba egy gonosztervő banda fészkelte be magát és köztük volt *Palizzolo* is. Notarbartolo meggyilkolása után jelentésében hangzottatta, hogy *Palizzolo* a gyilkosság értelmi szerzője, de a jelentés eltűnt az iratok közül.

Palizzolo különben semmi áron sem akar lemondani mandátumáról, mert azt mondja, hogy ártatlan és hogy az ellene indított akció politikai bosszu műve.

Bovio olasz képviselő, aki súlyos beteg, kijelentette barátai előtt, hogy mihelyt jobban lesz, elmegy a parlamentbe és indítványt nyújt be, hogy a *Palizzolo*éhoz hasonló esetekben a képviselőház semmisséte meg az illető képviselő mandátumát, ha az nem akar lemondani.

Az a hír, hogy *Palizzolo* képviselő megszökött — nem felel meg a valóságnak. *Palizzolo* személyesen jelentkezett a főügyésznél, hogy a hirt megcáfolja és hogy az őt rágalmozó újságok ellen panaszt emeljen.

§§ **Eitelt gazda.** *Nagyváradról* táviratozták: Ma tárgyalta *Dudrás* Sándor jómódu gazda pörét, aki egy *Kerekes* András nevű suhanót tavaly megölt. A mai végtárgyaláson *Korn* ügyész halálbüntetést kért, a törvényszék azonban életfogytiglan tartó fegyházzal sújtotta *Dudrást*.

§§ **Vallatas kintzessal.** A nagyváradi törvényszék, mint tudósítónk táviratozza, ma ítékezett a fölött a kilenc ember fölött, akit azzal vádoltak, hogy a csarnokházi lelkészhez betörték. A törvényszék a vádlottakat fölmentette és pedig azért, mert a tárgyaláson azzal védekeztek, hogy a csendőrk kintzásai birtak őket vallomásra. Az orvosi látlelet igazolja is ezt a körülményt. Az iratokat fegyelmi eljárás végett a csendőrpáncsnoksághoz tették át.

TÁVIRATOK.

München, november 30. Az itteni esküdtek *Weng* Lajos, a müncheni antisemiták vezérért, a polnai vérvádról írt cikke miatt 50 márka pénzbüntetésre ítéte.

Tüntetés a köztársaság mellett.

Páris, november 30. Az újonnan megalakult köztársasági kereskedelmi és iparbizottság tegnap a *Gran* Hotelben gyűlést tartott *Millerand* kereskedelmi miniszter elnöklete alatt. A gyűlésen erősen tüntettek a monarkisták és a reakcionáriusok ellen. Ott volt *Baudin* közmunkaügyi miniszter. *Picard* ki-

állítás főbiztos, a párisi kereskedelmi törvényszék elnöke, vidéki kereskedelmi kamarák képviselői, *Freycinot*, *Brisson* és még sok más képviselő. *Millerand* beszédet mondott, amelyben megköszönte a kereskedőknek és az iparosoknak, hogy a köztársaság mellett tüntettek, aztán azt mondta, hogy *Waldeck-Rousseau* bebizonnyította, hogy egy francia minisztériumban helyet foglalhatnak a köztársasági pártok összes frakciói. A szocialisták is fölismerték annak szükségét, hogy a közös művön dolgozzanak. *Millerand* beszéde nagy tetszést aratott. Utána *Brisson* beszélt, aki a nemzeti szolidaritást ajánlotta. Üdvözölte a hadsereget és beszédét a köztársaság és a hadsereg létetésével fejezte be. *Végül* *Freycinot* beszélt a javak igazságos fölosztásáról és a demokrácia üdvözítő hatásáról.

A francia összeesküvők pöre.

Páris, november 30. Az állami törvényszék ma nevezetesebb mozzanat közbejötté nélkül folytatta a rendőrk kihallgatását, kik a *Chabrol*-erőd bejárását őrizték. Több vallomás ellentmondásban volt egymással és *Guérin* óvást is tett.

Közgazdasági táviratok.

London, november 30. Az angol bank a bankkamallábat 6%-ra emelte föl.

London, november 30. A *Morningpost*nak jelentik, hogy a pénzügyminiszter törvényjavaslatot dolgozott ki az Egyesült-Államok valuta-rendszeréről az aranyvaluta alapján. Az üzletre ez a hír élénkítő hatással volt.

Berlin, november 30. (*Gabonapiac*.) Bágyadt hírekre Északamerikából a vételkedv kezdetben tulnyomó volt. Buza 3/4, rozs 1/2 márkával olcsóbb. Mindkettő később 1/4 márkát visszanyert. Zablanynha. Az idő boros.

Frankfurt, november 30. (*A Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) Arfolyamok novemberre. *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 236.70. Osztrák-magyar államvasut 141.40. Déli vasut —. Osztrák aranyjárdék 97.75. Olasz járdék 94.30. *Laura*-kóhó 256.10. *Harpeni* 200.70. *Discont* 194.25. *Alpesi* —. *Bécsi* bankgyesület —.

Berlin, nov. 30. (*A Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti foralom.* Négyezszázalékos magyar aranyjárdék —. Magyar koronajárdék —. Osztrák hitelrészvény 236.—. Osztrák-magyar államvasut 141.75. Déli vasut 32.25. Északnyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy középszé 216.55. *Buschtehradni* —. Orosz bankjegy —. (*Ultimo*.) *Lombard* —.

New York, november 30. (*Kábelürgöny*.) A mai tőzsdé ünnep miatt zárva.

Chicago, november 30. (*Kábelürgöny*.) A mai tőzsdé ünnep miatt zárva.

Magdeburg, november 30. *Cukorpiac.* (*Zárlat*.) *Cukor:* Folyó óra 9.02, decemberre 9.07, januárra 9.17, január—márciusra 9.27, április—májusra 9.45, június—júliusra 9.60, augusztusra 9.70. Az irányzat lanyha.

Legujabb.

Chamberlain fenyegetőzése.

London, november 30.

Chamberlain gyarmatügyi miniszternek tegnap *Leicester*ben mondott beszédéből még a következőket közlik: Angliának nehézségei voltak a német birodalommal, melylyel vannak közös érdekei is. A germán és az angol-szász egyetértése jobban szolgálja a világ-béke ügyét mint a hadseregek. Anglia egyideig szokva volt ahhoz, hogy a *külvilági sajtó a gyálázásban addig ment, hogy a királynő szentelt személye előtt sem állott meg. A királynő ellen intézett támadások által előidézték természet felháborodás komoly következményeket volna maga után, ha Anglia szomszédai (Franciaország) nem mérésklik magukat. Szerencsét kívánhatunk magunknak, hogy a legdurvább tulhajtások nem a német sajtóban láttak napvilágot. A hármasszövetség a germán faj és az angol-szászok két nagy ága közt hatalmas befolyást jelent a világ jövőjére. A szövetség szót használta; de kevés különbséget tesz, vajjon írott szövetségről van-e szó, vagy csak egyetértésről, mely az illető népek államférfiainak lelkében van meg.*

Berlin, november 30.

A lapok londoni jelentése szerint az angolok a *Modden-Rivier* melletti csatában 1800 halottat és sebesültet vesztek. A tengerész-dandár összes tiszteji kető kitételevel elesetek. Egyes gárdaezredek tisztjeiknek több mint felét elvesztették.

London, november 30.

A *Reuter*-ügynökség jelenti: *Methuen* táborokot a *Modder-River* melletti csatában egy golyó combján könnyen megsebesítette. Azonkívül 4 tiszt elesett és 19 megsobesült.

KÜLÖNFÉLÉK.

Buborékok.

Játék lenne az élet
Ha leélhetném tevédél.
A világgal nem törődénék
Egymás körül sürgősdénék.

Két buborék, mely a mélyből,
A rejtelmes tenger-éjből,
Fölszállott egy pillanatban,
Találkozik s szertepantán.

Zempléni Árpád.

— **Uj Rembrandt-kép.** Dr. A. Bredius egy Rembrandt-képet fedezett fel Amsterdamban s a do-logról a következőképpen számol be:

— Egy lengyel műtörténész, Micielszky krakói gróf, aki Lubinietzky Kristóf lengyel festőnek életéről s műveiről keres adatokat, tartózkodik Amsterdamban. Nagyon örültem, hogy néhány érdekes képre figyelmeztethetem s az egyes képtárakban kalauzolhattam. Az Iconographia batava című munká a Rosengrachtion fekvő Ryphenhofjere utalt bennünket; csak annyit tudtam, hogy itt őrzik Govert Flineknek legrégibb olajfestményét, egy kicsi, 1636-ból való egész alakot ábrázoló arcképet, olyan festményt, amely az egyes Rembrandtnak tulajdonított képekkel való összehasonlításnál, mint például a londoni Rembrandt-kiállításán látható „A tékozló fiu,” amely egész határozottan Govert Flineknek a munkája, a legnagyobb fontosságú. Kopogtatunk a Ryphenhofjében, ahol egy öreg néni fogadott, aki eleinte nagyon bizalmatlan pillantásokkal mért végig. Végre mégis mutatott egy képet, amely csakugyan Lubinietzky műve volt, egyuttal elmondotta azt is, hogy a többi képet, amelyet addig a Ryphenhofjában őriztek, a Singelen levő templomba vitték, mert neki a mű-árusok egyre alkalmatlankodtak. Elmentek tebát az illető templomba. Ott függött Sienwertzinek 1713-ban Lubinietzkytól festett, e gyönyörű kicsi arcképe, aztán Govert Flineknek egy képe, továbbá egy férfi s egy női arckép idegen festőktől és ... „de hiszen ez egy Rembrandt!” kiáltottam fel meglepetve. Kisérőm, aki földije képeknek a szemlélésében volt elmerülve, csak félíg hallgatott rám s így meg sem értett azonnal; de mikor a szép férfiarcképet, amelyen a szemem csüngött, megtekintette, igazat adott nekem s a kísérőjében levő művész nagy meglepetésére egyszerre az elragadtatás és csodálat kiáltása hangzott el az ajkunkról. Friss, egészséges, mintegy husz éves fiatal embernek arcképe, egészen

arcában festve, alig serkedő szőke bajusszal, széles karimájú kalappal a fején. Egyenesen s vidáman tekint remekül megfestett szeméből, fekete kabátot visel s lapos fehér gallért. A szürke háttér félig be van festve, a kalap ugyan meg van sérülve, de az erőteljesen megfestett arc ép. Egyike ama világhossz-ot lehellő arcképeknek, amelyeket színezésük ereje folytán ezer közül is kiismerni. A kép Nic. Rustnak 1631-ben megfestett arcképeinek modorára vall, mely kép az amsterdami kiállításán volt látható. Bizonyos, hogy 1632 körül festetett. Dr. Bredis, a mennoniták főnökének 15.000 forintot ajánlott fel érte.

— **Papagály a telefontól.** Polly a neve a tehetséges papagálynak, aki a telefonozást is megtanulta. Polly egy londoni drogistaé és ott tanyázik mindig az üzletben. Rendkívül ügyes papagály és már többször ámulatba ejtette a vevőket. De amit legutóbb produkált, az egyenesen káprázatos. Egy fiatal hölgy tért be a minap az üzletbe, s miután valami csekélységet vásárolt, engedelmet kért, hogy a telefont használhassa.

— Tessék! — mondotta az üzlet tulajdonosa udvariasan és oda mutatott egy homályos fülkére, amelyben a telefon el van helyezve. De alig lépett be a fiatal hölgy a fülkébe, hallja, amint rekedt hangon valaki bele beszél a telefonba:

— Halló! Központ? ... igen! ... Kérem összekötni negyvenet harminchattal! — Igen! — Ki az? — Ó! — igen! — Központ! — Halló! ...

És tovább folyt a rikácsolás. A fiatal hölgy leült és várt. Várt néhány percig, sok percig, de a telefonozásnak csak nem szakadt vége. Türelmetlenül kijött és gúnyosan kérdezte a főnöktől, vajjon az a „valaki” oda bent egész napra kibérelte-e a telefont?

— Ó, ezer bocsánat! — mentegetődzött a dro-gista — már megint az a haszontalan Polly!

Mert Polly volt a telefontól, ez a tehetséges papagály. A haragos hölgynek ezek után el ment a ke ve a telefonozástól. Dühösen hagyta oda az üzletet. Ezért a históriáért pedig egy londoni lap felelős, amely a dolgot előadta.

— **Walsin-Esterházy dajkája.** Néhány nappal ezelőtt a Bouffes du Nord színház kapuja előtt élet-telenül találtak egy asszony rikkanosot, akinek Del-trieux a neve. A Cri de Paris szerint ez nem olyan közönséges rikkanos, hanem nevezetes személyiség. Nagyon népszerű volt a camelotok között, s különö-sen az tette híressé, hogy Walsin-Esterházyknak ő volt a szoptatódajkája. Hosszu élete alatt szép kis vagyont gyűjtött össze és egész utolsó napjáig ösz-

szeköttetésben volt a hirneves ulánussal. Több ízben küldött neki Londonba nagyobb pénzüsszegeket, sőt azt beszélik, hogy csaknem huszezer frankot adott kölcsön tejgyermekének. Annyi bizonyos, hogy mi-kor ruháit átkutatták, egy postai feladóvérvényt talál-tak nála, Esterházy nevére. Pénzről szólt.

— **A francia katonai mérték.** Még harminc esztendővel ezelőtt egy méter és ötvenhat centimé-terre kellett megnönie Franciaországban annak, aki a mértéket meg akarta ütni katonáknál. A német-francia háború után egy méter ötvennégy centimé-terre olvadt le ez a szám. És még ez is sok a mai viszonyok között. A francia faj nemcsak számban, hanem testi nagyságra nézve is pusztul és azért a hadügyminisztériumban elhatározták, hogy leszállít-ják még néhány centiméternyivel a katonai mértéket, hogy nagyobb számú alacsonyabb, de azért termé-szetesen izmos legényhez jussanak. Már Galliffet elődjének idejében is volt egy különös rovat az olyan fiatalemberek számára, akiket, mert nem ütötték meg a mértéket, visszautasították, vagy a tartaléka küld-dötték, de ha nem is felelték meg a kellő mértéknek, azért meglehetősen jól kifejezett szervezettek voltak. Ebben a rovatban olyanokat vettek be, akik legalább egy méter ötven centiméterre megnöttek. És ez volna a határ most is. Az idén egyébként egy méter és hatvanöt centiméter volt a legnagyobb nagyság, amit a sorozó-bizottságok följegyezhettek.

— **A legolcsóbb vasutynál.** Egy német lap írja meg most — Magyarországról azt a nevezetes-séget, hogy itt van a legolcsóbb vasuti vonal egész Európában. Ez a vasutynál a budapest-brassói. A német lap számítását adjuk, amint olvasható: A távolság hatszázhetven kilométer, s a menetdíj a har-madik osztályon hat és háromnegyed márka, vagyis egy kilométerért egy pfennig. És bármilyen csekély is ez a díj, felényire csökken, ha mezőgazdasági munkások tízes csoportban, vagy más munkások harmincas csoportban utaznak.

— **Osztiga-óriások.** A világ legnagyobb osztigái Port Lincoln mellett Déli-Ausztráliában találhatók. Olyan nagyok, akár egy rendes tányér és olyan a formájuk is. A hójukat ezek az osztigák annyira kitöltik, hogy csak egy keskeny szegély marad még azokból szabadon. Az idegenek, akik először vetődnek arra a vidékre, ugyancsak meg vannak lepelve, ha reggeliehez egy ilyen óriás osztigát raknak eléjük, amely vajban van kisütve, vagy tojással morzsában kirántva.

REGÉNY.

A verebek.

66)

— REGÉNY. —

Irtá: KABOS EDE.

Cstrip! Cstrip!

A tavasz nem események ideje. Belopózik a szívekbe s ott is rügyeket fakaszt, lombokat csal ki, de eseményeket nem csinál. Csak meg-telik lassankint a természet és az ember édes vágyakkal, amik csupa reményeségek; aztán a nyár vagy csak az ősz mutatja meg, hogy mit tudott a tavasz művelni. Az ígéretek mindig szé-pék, a megvalósulás néha szomorú — ah, a ta-vasz gyönyörűsége mindig teljes.

Mikor Angéla Wéber nénivel fölment a színház igazgatójához s majdnem az első szóra megkapta a szerződést, azt sutogta:

— Sohsem volt ilyen szép a tavasz!

Wéber néni azonban másképpen lelkesedett. Mélységes meglepéssel gondolt Szaplonezay Adámra, aki hát beváltotta a szavát és csak-ugyan beszélt az igazgatóval. Ot az sem lepte meg, amikor Angéla egy héttel később megkapta az első szerepet és pedig a Szaplonezay Adám új darabjának főszerepét. Még az a levél se mondott neki újat, melyben az igazgató atyai hangon tanácsolta Angélának, hogy őszig — mikor az új darab bemutatóra kerül — rejtőzzék el talán valami fürdőhelyre és élje magát egészen a szerepbe. Ha nem volna pénze, csak forduljon bizalommal a színházhoz. De okvetlenül kérje ki a szerző tanácsait is, hogy első fellépése, mely az új darab sorsát is el fogja dönteni, meg-hozza a várt sikert.

Wéber néni úgy bólogott a fejével, mint aki magában lajstromozza az ígéreteket: igen, ezt mondta és ezt is meg ezt.

Angéla semmi-re sem gondolt. A kis háznes-terlakás, a kapualja, leányágának fészke vala-

hogyan elhitették vele, hogy még mindig a régi vágyak levegőjében él és a napfény csak most kezd először biztatva reá ömleni. A kis tanodás leány volt megint, aki nagy betegségből fölépülve, megerősödött szárnyakkal tör fölfele, a dicsősé-ges magasságba. Valami csodálatos melegséget érzett ugyan a szíve táján, hogy az első szavak, amelyekkel a színpadról a dicsőséget fogja ke-reszni, a Szaplonezay Adám szavai. Talán sejt-tek is szálltak a szívébe és voltak estéi, mikor a szerepbe merülve, úgy képzelte, hogy Adám-mal beszélget: de ez csak amolyan hideg beszél-getés volt, mintha ugyanakkor Korniss Géza is ott ülne mellette. Szinte jól esett neki, hogy a fészes társaságból a színpadi álmok felhőibe menekülhetett.

De azért Lenesi már hetykén mondogatta a kapu alatt:

— Mégis igazam volt. Az én szívem sohsem esalt meg engem s ha én Szaplonezay voltam szerelmes, ő lesz az Angéla ura. Meglássátok!

Wéber néni esőndesen mosolygott, de egy világrt sem szólt volna. Csak junius derekán, mikor már utra készült Angélával Rohitsra, szóltá el magát egyszer a kapu alatt.

— Tavaly ilyenkor nem álmodtam volna, hogy így fordul a dolog!

Angéla ezekről a fecsegésekről semmit sem tudott. Ő csak az igazgató tanácsát követte, mi-kor Rohitsra ment s a fürdőn se próbált a tár-saságba vegyülni, hanem a szerepbe merült. Mikor először irt Szaplonezay Adámnak, az csak a szerep okáért volt. És a Szaplonezay válaszába sem csuszott fölösleges szó. A szerepet magya-rázta, színezte, de magáról semmit sem irt. Csak később történt, hogy az Angéla levelének egy-szer utóirata is volt. Azt írta meg benne Angéla, hogy Rohitson megismerkedett egy danekai asszonnyal, aki sokat beszélget Adámról és egy-nesen fölkeréte Angélat, hogy kérdezze meg levelében a költőt, emlékszik-e még a „vörös epizód”-ra? Ennyi volt az egész. Akkor Szaplonezay is elkan-dozott válaszában a szerep magyarázatától s ugyan-csak utóiratban jegyezte meg, hogy a „vörös epizód” a legerősebb ital, melyet olyankor iszik az ember, ha el akar kábulni. Hálásan emlékezik

rá, mert volt olyan idő az életében, mikor a ká-bultság boldoggá tette. Különbönb tiszteletét küldi a danekai ismerősnek.

Augusztus végén, mikor Angéla visszatért a fővárosba, levelet talált a házmeztelakásában. Szaplonezay kérdezte benne, hogy szabad-e a színháznál véletlenül találkoznia Angélával? Ek-kor történt először, hogy Angéla gyorsan elre-jtette a költő levelét. Ugy rémlett neki, hogy annak a levélnek minden betűje egy-egy csön-gettyű és titkokat fecseg ki.

De elment a színház udvarára és találko-zott Szaplonezayval. Egymás mellett sétálgattak a napfényben és Angéla halkán szólott:

— Szeretem magát, Adám, és tudom, hogy maga is szeret. De nem merek magára nézni, míg a Géza szemét érzem magamon.

— A válpört a jövő hónapban befejezik.

— És Géza?

— Minden lépéséről tudok. Putnoky Dénes — emlékezni fog reá! — gyakran meglátogat és elmondta nekem, hogy Korniss a maga módja szerint boldog. Nagy munkán dolgozik és megint vannak álmai. Más pedig nem kell neki.

— Szegény Géza!

— Nem szegény. Szalonról álmodott, mely-ben az írók és művészeti világ találkozik és Put-noky azt mondja, hogy az a kávéházi asztal is boldoggá teszi, ahol azt a világot maga körül látja. Én istenem, milyen sokan álmodozunk és a szalonból még egy asztal sem valósul meg. Irodalmi asztala van neki s ő a próféta. Hígyje el, hogy boldog.

Angéla arcán valami mosolygás futott át. Maga elé álmodta Gézát s már el tudta képzelni, hogy a kávéházi asztalnál, az írók és művészek közt, csakugyan boldog.

Mosolyogva nézett fel Szaplonezayra:

— Azt mondta Putnoky?

— És azt is mondta, hogy az egész asztal-társaság, valamennyi veréb eljön a premierre. Korniss látni akarja magát a színpadon.

Angéla mosolygott:

— Akkor jól fogok játszani, Adám ...

(Vége következik.)

KÖZGAZDASÁG.

— Kinematográf mint javító eszköz. A new-yorki baptista hitközség egyik papja, aki nagyon a zivén viseli hiveinek a lelkiüdvösségét, egyszerűen arra a gondolatra jutott, hogy kinematográfal fog a nívóere hatni. Az eljárása nagyon egyszerű. A hét napján megleselei a vétezők hivoit egy kinematográfussal, s vasárnap esteként bemutatja a hívők seregének, miként tévedednek el tőlősa a magukról megledekezett bűnösök. A kinematografus, skivel a pap szerződést kötött, rendkívül ügyesen végzi a feladatát. A baptista hívők között egyre nő a félelem.

— Az anyós aroképe előtt. A művész: Milyenek találó anyósomnak az aroképe? A művész barátja: Nagyszerű! De hát miért festetted meg utiruhában? A művész: Mert abban szeretem a legjobban.

— Pistike logikája. Pistike: Ugyan mamuska, miért lövöldöznek ma délután annyit? A mama: Azt hiszem, egy generálist temetnek. Pistike: Ába! Hát még nem halt meg egészen.

Napirend.

Naptár. Péntek, december 1. — Római katolikus: Elig. pk. — Protestáns: Elig. — Görög-orosz: (november 19.) Barlaam. — Zsidó: Kiszlov 29. — A nap két reggel 7 óra 13 percek. — Nyugszik délután 3 óra 53 percek. — A hold két ójfel 5 óra 28 percek. — Nyugszik délután 2 óra 35 percek.

A miniszterek nem fogadnak. Közhadiseregébél utóelőnézési szemé a hadtest tüzerezedekhez tartozókkal.

A Népszínházban a „Bibliás asszony” ötvenedik előadása.

A főváros pénzügyi és gazdasági bizottságának ülése d. e. 10 órakor a régi városházán.

A főváros magánépítési bizottságának ülése délután 4 órakor az új városházán.

A magyar királyi természetudományi társulat állattani szakosztályának ülése este 6 órakor (Esterházy-utca 1.).

Művészeti bonctani előadás az I. számú bonctani intézetben (Üllői-ut) este 6 órakor

Nemzeti múzeum: Régisírtára, nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődij mellett megledekinthetők.

Iparművészeti múzeum zárva.

Teknológiai iparmúzeum nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3—5-ig.

Országos Képtár és a Velazquez-kiállítás az Akadémiaiban, nyitva délelőtt 9—1-ig.

Közlekedési Múzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19), nyitva délelőtt 9—1-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig, és délután 2—8-ig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térkép-gyűjteménye nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—1-ig és este fél 7 órától fél 9 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság Kerespesi-ut 20. 1. emelet. Hivatalos órák délelőtt 9-től délután 2 óráig. Nyitva szám 24—55. Nyilvános olvasóterem és tanulmány-órák 9-től 12-ig és délután 3—6-ig. Nyitva szám 24—18.

Hazai termékek állandó kiállítása. Keleti mintatár és kereskedelmörtörténeti gyűjtemény, továbbá a Házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti Iparcsarnokban nyitva télen délelőtt 9—2-ig, nyáron és a többi évszakokban 9-től 12 óráig és délután 3-tól 5-ig, vagy 6-ig. — A magyar kir. kereskedelmi múzeum külföldi kirendeltségeinek vezetőivel megbízott üzletvezetőség V. Váci-körút 32. szám.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.

Somogyi Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.

Folies Caprice. VI., Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Dobranszki-féle vendéglőben Teréz-körút 4. kapható eredeti torokkól hus és hortobágyi gulyás.

Miakits M. bor és sörösarnoka az Urania színház mellett Kerespesi-ut 19. naponként zeneestély. Saját termésű borok.

Páris szálloda. Váci-körút. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: Bachus-pince.

Ehm János éttermeiben (ezelőtt Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Banda Marci hangversenye.

Putzer-pince Deák-tér naponta a pince ét-termekben Schrammel és Boros Miska és Kiss Ferkó híres szőlis-ták hangversenye.

Gregorits Ferenc éttermei Duna- és Lipót-utca sarkán. Fővárosi látványosság. Hetenként kétszer katonazene.

Lantos-féle Erdélyi vendéglőben naponta a legkifőbb erdélyi ételök és italok. Olcsó árak! Pontos kiszolgálás hölgyek által.

Margit-híd-kávéház. Lipót-körút 2. sz. Balogh Lajos és Dobronyi Géza zenekara hangversenyez.

New York-kávéház éttermei esténként honvédzenekar hangversenye.

Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás kávépartérem.

Orient kávéház. Kerespesi-ut. Sági Pista zenekarának hangversenye és Schreier művésze.

Keleti kávéház. Dankó Gábor margitszigeti zenekarának hangversenye. Minden este Szulaim.

Hegyesi József műszakács kitűnő konyháját helyben és vidéken ajánlja jóokra.

Eodaga-pince. Ujonnán fényesen berendezve, a Some sy-mulatóval szemben (Nagymező-utca 20.), naponta éjjel 6 óráig van nyitva.

Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny Kiss Béla híres debreceni zenekara által. Ujonnán berendezett fényes éttermek.

Élité szálloda, Budapest, Király-utca 39. Igazgató Mandel Albert.

Dobranszki étterme és sörösarnoka, Teréz-körút 4. Kifőbb villásreggeli.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestén 18.— forint pénzben, 18,50 forint áruban. Bécsben a nyersszesz ára 19,60 forint pénzben, 19,70 forint áruban.

Lóvásár. (Hivatalos jelentés.) A Tattersall telefon ma megtartott heti lóvásárra felhajtottak 208 darab I. osztályú és 371 darab II. osztályú, összesen 579 darab lovat, amelyek közül 302 lo kelt el.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénzár részvényszerűsítés.) Felhajtás: Vágómarhák, Magyar ökrök 1064 darab, magyar tehén 346 darab, szerbiai ökrök 1248 darab, szerbiai tehén 132 db, boszniai ökrök — drb, boszniai tehén — drb, bivaly 129 drb, bika 99 darab, összesen 3018 drb. Gazdasági marhák: Igás- és hizalmi való ökrök 12 darab, fejős tehén 112 darab, igás bivaly 0 darab, tinó 20 darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig, vágómarhákért: Magyar hizott ökrök, legjobb minőségű 30.— frttól 33.— frttig, kivételesen 35.— frt, 100 kilonként 65 sulyban, középminőségű 27.— frttól 29 frttig, silányabb minőségű 24 frttól 26 frttig. Magyar legelő marha jobb minőségű 24 frttól 27 frttig, kivételesen — frttig, gyengébb minőségű 20 frttól 23 frttig. Tarka hizott ökrök, legjobb minőségű 31 frttól 34.— frttig, középminőségű 27 frttól 30 frttig, silányabb minőségű 23 frttól 26 frttig. Szerb és boszniai ökrök legjobb minőségű 23 frttól 30,50 frttig, kivételesen 33 frttig, silányabb minőségű 18.— frttól 22 frttig. Bika jobb minőségű 25 frttól 32,50 frttig, kivételesen 34 frttig, silányabb minőségű 20.— frttól 24 frttig. Bivaly 16 frttól 23 frttig, kivételesen — frttig. Magyar tehén 19 frttól 27 frttig. Tarka tehén 20 frttól 32 frttig. Gazdasági marhákért: Igás ökrök elsőrendű — frttól — frttig, kivételesen — frt 100 kilonként, — frttól — frttig páronként, közép — frttól — frttig, — frttól 280 frttig páronként. Hizalmi való ökrök fehér — frttól — frttig. Fejőstehén kereszetezett színes 70 frttól 120 frttig drbonkint, bonyhádi faj 120 frttól 170 frttig drbonkint. Vágómarhából a felhajtás közöl 500 darabbal kisebb, mint a mult hetén és jőllehet mintegy 300 darab ökröt vásároltak konzervgyártási célra, az irányzat mégis lanyha volt, mert a helyi fogyasztás nagyon csekély és a meglehetősen nagy számban megleten idegen vevők igen tartózkodóan viselkedtek. Az árak általában változatlanok maradtak, csupán közepes minőségű istálló-ökrök, amelyekből ma már meglehetősen sok volt felhajtva, hanyatlottak 1/2-1 forintra. Jármos ökrökben az üzlet szünetel. Fejős tehének nyugodt irányzat mellett mult heti árakat jegyznek. A konzervgyárak részére a jövő héten mintegy 500 darab ökröt fognak venni.

Borjuvásár. 1899. évi november hó 30-án. (A budapesti marhavásártéri vásári pénzár részvényszerűsítés.) Felhajtás: Belföldi első borju 180 darab, lelt borju 53 darab, bécsi első borju — darab, növendék marha — darab, bárány első 25 darab, lelt bárány 39 darab. Árjegyzés azonos tételekből: Árjegyzések. Belföldi első borju 30—40 krtól, 36—40 krig, kivételesen 46 krig, levonás nélkül, lelt borju 38—42 krig kilonként, bécsi lelt borju — krig. Növendék marha — krajaérig kilonként. Bárány első 8 1/2—9.— frttig lelt 7.—7 1/2 forintra páronként. A vásár igen lanyha volt.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1899. évi nov. 29-én. Készlet 820 darab. Érkezett 825 darab. Összesen: 1645 darab. Eladott 934 darab. Maradt 661 darab. — **Napi árak:** 120—180 kgr. sulyban 37—40 — krajaérig, 220—280 kgr. sulyban 38—41 krajaérig, 320—380 kgr. sulyban 37—41 — krig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilos 37—40 krajaérig. Malacok 37—38 krajaérig kilonként. A vásár hangulata élénk volt.

Bécsi juhvásár. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai juhvásáron a felhajtás 536 drb juh volt. Szők korlátok között mozgott az üzlet, gyér felhajtás következtében. Árak páronként: kiviteli juh 21—23 1/2 forint, seletjes juh 17—20 frt.

Bécsi szarvasmarhavásár. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhajtottak 3630 darab borjút, 2310 darab első sertést, 2499 darab levágyt sertést, 7117 darab levágyt juhot, 274 darab bárányt, gyengébb árak.

Eladási árak: Levágyt borju 30—38 krajaéron, elsőrendű 40—48 krajaéron, első borju — krajaéron, kivételesen — krajaéron, legelsőrendű 50—58 krajaéron, kiváló minőségű — krajaéron, fiatal sertés 32—41 krajaéron, levágyt nehéz sertés — krajaéron, husra hizalt sertés 46—50 krajaéron, zsirra hizalt sertés 37—47 krajaéron, elsőrendű sildó 40—50 krajaéron, levágyt juh 20—24 krajaéron, bosnyák silányabb sertések — krajaéron kilogrammonként. Bárány 6—12 forint páronként.

A budapesti gabonátzdsde.

Budapest, november 30.

A buzaüzletben a hangulat nyugodt és a forgalom korlátolt. Forgalomba került 8000 métermáza buza változatlan árakon. Rozsban a forgalom szintén csekély volt. Az árak öt krajaérral estek.

Eladott:
Buza. Tiszavidéki: 300 mm. 81 k. 8 frt 27 1/2 kr., 100 mm. 80 1/2 k. 8 frt 19 kr., 100 mm. 80 k. 8 frt 15 kr., 1200 mm. 79 k. 8 frt 30 kr., 100 mm. 79 k. 7 frt 95 kr., 100 mm. 79 k. 8 frt 10 kr., 100 mm. 78 1/2 k. 8 frt — kr., 100 mm. 78 1/2 k. 7 frt 90 kr., 100 mm. 78 1/2 k. 7 frt 87 1/2 kr., 400 mm. 78 k. 7 frt 80 kr., 100 mm. 78 k. 7 frt 85 kr., 100 mm. 78 k. 7 frt 75 kr., 600 mm. 77 k. 8 frt 20 kr., 630 mm. 78 k. 8 frt 20 kr., 200 mm. 75 1/2 k. 7 frt 50 kr.,

Pest megyei: 400 mm. 78 k. 7 frt 80 kr., 100 mm. 78 k. 7 frt 85 kr., 100 mm. 78 k. 7 frt 70 kr., 100 mm. 76 k. 7 frt 70 kr., 160 mm. 75 k. 7 frt 35 kr., 1000 mm. 75 k. 7 frt 30 kr.

Erdélyi: 100 mm. 79 k. 8 frt 10 kr.
Hódmezővásárhelyi: 2000 mm. 77 1/2 k. 8 forint.

Mind 3 hónapra.
Zab: 200 mm. 5 frt 10 kr., 200 mm. 5 frt 05 krajaérr.

Tengeri: 200 mm. 5 frt 75 kr., 500 mm. 4 frt 60 kr.
Rozs: 100 mm. 6 frt, 160 mm. 6 frt.

Készpénzfizetés mellett.
 A készru hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 100 kilogrammonként. — A minőség bekölöiterenként és kilogrammonként.

Buza	klóss	100 kilogramm Ár		100 kilogramm Ár	
		frttól	frttig	frttól	frttig
iszavidéki	0	76	7,05	7,70	7,9
>	76	7,70	7,80	8,0	8,20
>	77	8,50	7,90	8,1	8,30
>	78	7,80	8,10	—	—
fővármegyei	0	75	7,05	7,70	7,9
>	76	7,70	7,80	8,0	8,20
>	77	8,80	7,90	8,1	8,30
>	78	7,80	8,10	—	—
pestvidéki	0	75	7,60	7,6	7,8
>	76	7,65	7,75	8,0	8,15
>	77	7,75	7,85	8,1	8,25
>	78	7,85	7,95	8,1	8,25
bánási	0	76	7,65	7,70	7,9
>	77	7,75	7,85	8,1	8,25
>	78	7,85	7,95	8,1	8,25
bácska	0	77	7,65	7,65	7,8
>	78	7,75	7,85	8,1	8,25
>	79	7,85	7,95	8,1	8,25

Egyéb gabonafajták	klóss	100 kilogramm Ár	
		frttól	frttig
Rozs	uj elsőrendű	—	6,15
	uj másodrendű	—	6,22
Arpa	uj elsőrendű	—	5,80
	uj másodrendű	—	5,80
	uj éretlen való	—	5,55
	uj sörfőzésre való	—	6,25
Zab	uj elsőrendű	—	5,35
Tengeri	uj elsőrendű	—	5,30
	uj másodrendű	—	5,45
Repece	uj káposzta	—	11,60
Köles	uj elsőrendű	—	5,30
	uj másodrendű	—	5,80

A határidőszlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza (1900.) áprilisra	7.89—7.94
Buza (1900.) okt.-re	8.09—8.14
Rozs áprilisra	6.43—6.47
Zab áprilisra (1900.)	5.04—5.06
Tengeri 1900. májusra	4.91—4.94
Repece augusztusra	—

Déli egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza (1900.) áprilisra	7.90	pénz	7.91	áru
Buza októberre (1900.)	8.10		8.11	
Rozs áprilisra (1900.)	6.43		6.45	
Tengeri (1900.) máj.-ra	4.92		4.93	
Zab (1900.) áprilisra	5.05		5.06	
Repece augusztusra	—		—	

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza áprilisra (1900.)	7.95—7.96
Buza októberre (1900.)	8.15—8.16
Buza szeptemberre (1900.)	0.—0.—
Rozs áprilisra (1900.)	6.45—6.46
Zab áprilisra	4.93—4.94
Tengeri májusra 1900.	5.06—5.07
Repece augusztusra	—

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsdén ismét kedvező volt a hangulat. Emelkedés azonban kizárólag magyar hitelrészvényekben állott be, a mire okul az intézet kedvező üzletereedményeiről szármaló hírek szolgáltak. A zárlat kedvező volt.

A helyi piac szintén kedvező magatartást tanúsított, bár közüti részvények realizációk befolyása alatt csaknem három forinttal hanyatlottak.

A déli tőzsde tartott volt, sőt eleinte emelkedőnek lehetett mondani, végül azonban azon birre, hogy a londoni bankamatláb 6%-ra emelkedett volna, elgyengült s gyengébben zárult.

Valuták és ércváltók merevebbek.

A bányapiac gyengül, főleg külföldi impulzusokra.

Az előtőzsde:

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 378.—380,75. Osztrák hitelrészvény 377,60—378,50. Osztrák-magyar államvasut 332,75—333,20. Jelzálogbank 236,50—237,50. Leszámitoló bank 255.—. Rimamurányi vasmű 331,65—332.—. Közüti vasut 345,25—347.—.

A déli tőzsde:

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 379,75—381,75. Osztrák hitelrészvény 377,90—379,40. Osztrák-magyar államvasuti részvény 332,90—333.—. Jelzálogbank 237.—. Leszámitoló bank 254,75. Rimamurányi vasmű 331,50—332.—. Közüti vasut 344,50—346.—. forint.

Utőtőzsde.

A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 377,10. Magyar hitelrészvény 379,25. Leszámitoló bank részvény 254,50. Rimamurányi vasmű részvény 331.—. Osztrák-magyar államvasut 330,50. Közüti vasut 344,75. Villamos vasut —. forint.

6

Fogak.

Grósz Lajos fogtechnikai műtermében Gránátos-utca 4. szám, ezelőtt Magyar-utca 1. készítettnek fogak 2 forinttól feljebb a legjobb kivitelben teljes jótállás mellett.

Műterme alapított 1875.-ban.

A n. közönség becses pártfogását kérve kiváló tisztelettel
Grósz Lajos.

Salamon Odön

Kocsin és Gyalog

(Szatirikus társadalmi rajzok)

című könyve megjelent

második kiadásban.

Ára: 1 forint.

Megrendelhető a

Budapesti Napló

kiadóhivatalában

Budapest, József-körút 18.

Húzásra érvényes jótékonycélu sorsjáték a budapesti poliklinikai egyesület kórháza javára — sorsjegy ára csak

1 korona.

Főnyeremény

100,000

korona ért.

5 nyeremény a 20.000 kor. stb. ért.

Kivánatra 20% levonással készpénzben kifizethetik.

Első húzás

visszavonhatatlanul már január hó 4-én.

Sorsjegyek kaphatók

A „Nagy Jótékonyági Sorsjáték”

kezelőségénél

a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára

Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 1. sz.

valamint az összes bankokban, váltóüzletekben, postahivataloknál, dohánytőzsdékben stb.

Legolcsóbb

és legjobb

szakácskönyv

Szegedi új szakácskönyv legújabb (4.) bővített kiadásra: Székula Teréz. Ára 2 forint helyett.

csak 1 forint 50 krajcár.

Megrendelhető a

„Budapesti Napló”

kiadóhivatalában.

Valódi párisi gyártmány, jótállás mellett, eredeti csomagolásban.

Gummi és hálhólyag lúcanókat . . . 1 főtől 6 fríg

Párisi nő szivacska . . . . . 2 „ 8 „

Irrigator . . . . . 1 „ 1 „ 5 „

Eredeti pessarium oclivum (Peliporus) Menzinga tanár szerint vezetve 1.80 főtől 2.50 fríg. Szabad. havibaj eleni kötelek „Diana”-t 2.50 főtől 3 fríg. — Gyűjtőmenny. utának 3 főtől 10 fríg. 10 főtől megrendelésnél 15% Árkedvezmény.

Megrendelések pontosan és kés. kiten. eszközöztetnek.

KELETI J. Budapest, IV., Koronahéreg-utca 17.

Edlő. bejár. az udvarból. * Árjegyzék ingyen. zárt borítékban.

Eppen most jelent meg!

Peterdi Sándor:

Jejte leányai

és egyéb

Boltt. ára 1 frt.

ELBESZÉLÉSEK.

Megrendelhető:

a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában

József-körút 18. sz.

Gyengeségi állapotok

(impotentia) ellen páratlan sikerű gyógyhatásai folytán legmelegebben

ajánljuk

Dr. MITZGER TIVADAR

HIRNEVES

HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI

RENDELŐ-INTÉZETÉT

BUDAPEST,

VI. Teréz-körút 44. I. em.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyó-

gyulás után tisztehető.

Rendelés délelőtt 8—1-ig, délután 2—8-ig.

Magyar királyi államvasutak üzemeltetőség Aradon. 30.747/I. szám.

Pályázati hirdetmény.

(Kavics és terméskő biztosítása iránt.)

A magy. kir. államvasutak aradi üzemeltetősége az alábbi táblázatban foglalt és 1900. és esetleg 1901. és 1902. években szükséges kavics és terméskő mennyiségek szállítását szándékozik biztosítani, mely mennyiségek fele részben minden év március hó elején fele részben pedig április hó közepén elszállításra készen kell állania.

A biztosítási szándékolt anyag megnevezése: Darabolt kavics 14.000 m³, terméskő nagyobb darabokban 6000 m³, terméskő kisebb darabokban 2000 m³.

A táblázat magában foglalja az évenként előreláthatólag szükségesnek jogában áll a fent kitüntetett mennyiségeket a végleges átengedés alkalmával 50%-kal csökkenteni, avagy a szállítási év folyamán 50%-kal felemelni.

A fenti anyagok ajánlattételéhez szükséges ajánlati űrlapek, pályázati feltételek az alább felsorolt hivataloknál és az összes kereskedelmi és iparkamaráknál megtekinthetők, míg az általános szállítási feltételek csakis készpénz fizetés mellett a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál és minden üzemeltetőségnél naponként és hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok a külön e célra szerkesztett ajánlati űrlapon teendők.

A szállítás az anyagok szállítására nézve fennálló 129291/96. számú általános, valamint az aradi üzemeltetőség részéről egyidejűleg kiadott pályázati feltételek alapján eszközözendő, mely feltételek a pályázati határidőig alulírt üzemeltetőség anyag és leltár beszerzési osztályánál ingyen megszerzethetők, valamint a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál és minden üzemeltetőségnél naponként és hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az 50 krajcáros magy. kir. okmány bélyeggel ellátott ajánlatok ezen alábbi külcimmal:

„Ajánlat kavics és terméskő szállítására 30747/99. számhoz” 1899. évi üzemeltetőségeknek általános osztálya főnökökhez venyújtandók, vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 50%-ka készpénzben vagy állami lotétre alkalmas értékpapirokban 1899. évi december hó 11-ike déli 12 órájáig az aradi üzemeltetőség gyűjtőpénztáránál teendő le, esetleg oda posta útján küldendő be.

Aradon, 1899. november hóban.

Az üzemeltetőség.

BUTOR részletfizetésre

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyház-ferfiak, valamint más hitelképes egyének kedvező részlelt feltételek mellett kapnak szállárd gyártmányú asztalos- és kárpított butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em.

Arjegyzék 25 kr. levéljeggyel beküldés ellen bérmentve küld fenti cég B. osztálya. 5187

„Otthon” gyönyörű folyóirat 1/4 évi 4 k. Ezenkívül 12 vaslap kelt. A legjobb írők művel.

Megrendelhető: a

„Budapesti Napló”

kiadóhivatala által.

Budapest, VIII., József-

körút 18. szám.

TITKOS BETEGSÉGEKET

huzogatófolyásokat és sebeket, az önfertőtlenítés utóhatást, az elgyengült férfierő, magömléseket, a bújárolt utókeletkeményít, nőknél fehér-folyást, hőmérséklet emelkedést, valamint minden nőt betegséget, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és börtetéseket gyógyít új gyógyszer szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész-és szülészorvos volt csász. kir. osz. főorvos

RENDEL: naponta d. e. 10 órától egész délután 4 óráig, este 7 óráig, 8 óráig.

Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel választották és gyógyszeréről is gondokodva lesz.

Nőknek külön váróterem.

Uryanott megjelent és a szerző: Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető SZERZŐI ÜTMUTATÓ (már 15-ik kiadásban megjelent) nemi betegségek és azok észszerű gyógykezeléséhez című könyv, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jó bocsomolgató lesz elköltve, 1 frt beküldése mellett bérmentve v. gy 90 kr. után is megkapható.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. — II. A nemi élet ébredése. — III. Az önfertőtlenítés és az éjjeli magömlések. — IV. Huzogatófolyás (trippes) és huzogatószülők. — V. A bújárolt (sípkülső). — VI. Fehér-folyás. — VII. Elgyengült férfierő. — VIII. Női magtalanság. IX. A ivarszervek megbetegedéseinek főtünetjei, prostitúció.

„Otthon” gyönyörű folyóirat 1/4 évi 4 k. Ezenkívül 12 vaslap kelt. A legjobb írők művel.

Megrendelhető: a

„Budapesti Napló”

kiadóhivatala által.

Budapest, VIII., József-

körút 18. szám.

39676/99. szám.

Magy. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzemeltetősége

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzemeltetősége, a vonal részére 1900. évben szükséges pályafentartási fák szállításra nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1900. évi megközelítő szükséglet, mely a megrendelés alkalmával korlátlanul felelmezhető, vagy leszállítható, alább van felsorolva; a végleges megrendelés mely alkalommal az 1900. évben szállítandó fák pontos mennyisége és méretei szállítóval közöltetni fognak, folyó évi december hó végéig fog megőrténni.

170 köbméter jegenyefenyő deszka, 30 köbm. luczfenyő deszka, 4 köbm. vörösfenyő deszka, 14 köbméter jegenyefenyő deszka (szélmetszetlen), 5 köbméter tölgyfa deszka, 3 köbméter erdei fenyő palló, 250 köbm. jegenyefenyő palló, 7 köbm. luczfenyő palló, 15 köbméter vörösfenyő palló 11 köbméter jegenyefenyő palló, (szélmetszetlen) 60 köbméter tölgyfa palló, 26 köbméter vágott luczfenyő fa, 14 köbméter faragott vörösfenyő fa, 340 köbméter faragott puhafa, 160 köbméter faragott tölgyfa, 35 köbméter faragott puha szálfa, 5 köbméter faragott tölgy szálfa, 30.000 folyó méter vágott puha fa lécz, 6.000 folyó méter puhafa széledeska, 120.000 drb fedőszindely, 3.500 drb tölgyfa sűrítési lécz, 4.000 köbméter puha sűrítési lécz és különféle kerítési anyagok úgymint oszlopok és rudak. A fák szállítása 1900. évi február hóban kezendő meg, s 1900. évi április hó végéig fejezendő be.

A fák 3 csoportra osztott részletes méretjegyzékeit, melyek egyszerű ajánlati űrlapokat képeznek, a hozzá csatolt pályázati és szállítási feltételekkel együtt, a budapest-jobbparti üzemeltetőség (Budapest, Külső-Keresepárt nyugdíj házcsoport 2. szám) anyagbeszerzési osztálya szolgáltatja ki díjtalanul, esetleg küldi meg, posta útján.

A pályázati feltételek értelmében kiállítandó ajánlatok 1899 évi december 5-én déli 12 óráig nyújtandók be, a bánatpénz 1899. évi december 4-én déli 12 óráig teendő le.

Budapest, 1899. november hóban.

Az üzemeltetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

